

AB

40 $\frac{6}{2,10}$

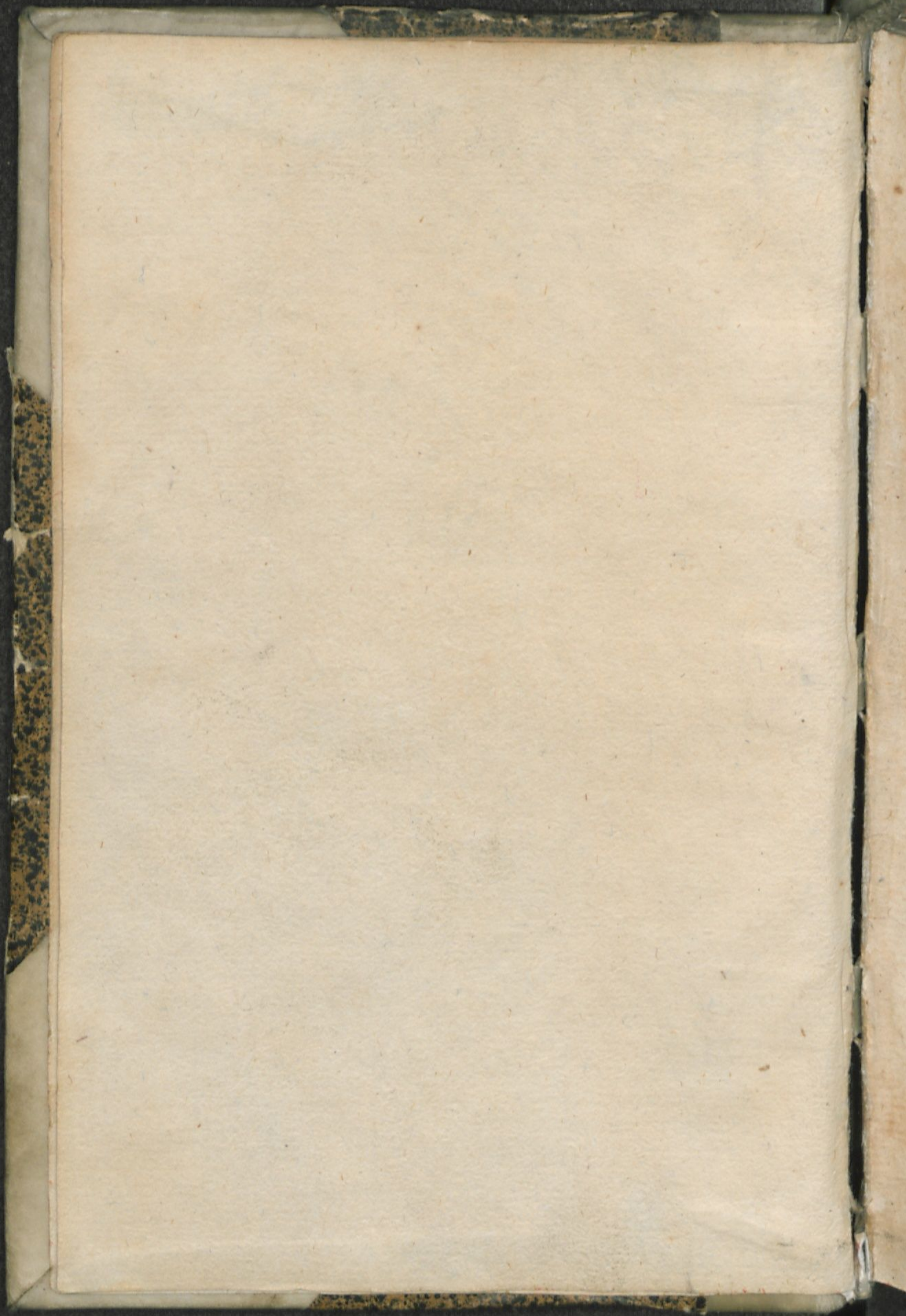
~~Handwritten scribble~~

oo
e

7
GROBIANVS.

 DEMO

RVM SIMPLICITATE, LI
bri duo. In gratiam omnium
Rusticitatem amantium
conscripti, Per

FRIDERICVM DEDEKINDVM.

IRON CHLEVASTES

Studiosæ Iuuentuti, S.

Ethica concedant ueterum morosa Sophorum,

Cedat Aristoteles, cumq; Platone Cato.

Concedat Cicero latius: concedat Erasmus,

Et quotquot Morum de grauitate docent.

Hic liber exactam dat Morum simplicitatem,

Eq; noua nuper prodijt ille Schola.

Hunc, studiose puer, uigili perdiscere labore,

Si cupis ornatus moribus esse bonis.

FRANC. Apud Chr. Egen.

BVRCHARDVS MITHO-
bius, D. studioso Lectori, S.

Simplicitas morū hīc numeris descripta facietis
Floret, ut Hyblæis Dædala terra rosis.
Non semper tristi ducit sua tempora uultu
Prudens, sed curas temperat ipse iocis.
Nec semper pluuia stillant, sed solibus orbis
Aestuat interdum, lucidaq; astra micant.
Dulcia sic miscent austero sacchara Baccho,
Illa uetus faciunt suauius esse merum.
Sic iucunda solent tetricum cohibere Catonem,
Haustaq; præduros uina iocosa cibos.
Legibus & rigidis esset quò gratia maior,
Tecta hīc sunt placidis seria multa iocis.
Quæ legito, & moestum mirari desine Crassum,
Et discas mores per ioca læta bonos.

Vale.

SINGV

MB 406/10

SINGVLARI ERVDI
TIONE, ET HVMANITATE VI-
ro, Dn. Simoni Bingio, Hessorum prin-
cipis Secretario, amico suo.

S. D.

MULTI quidem, ornatissime
Bingi, de moribus scripserunt,
idq; diligentissime: sed quantū
sua diligētia uiri doctissimi pro-
fecerint haecenus, nemo non ui-
det: adeo enim res non successit, ut ferè rusticitas
morum indies augeat magis. Profecto quando
mecum considero, quanta sit nonnullorum barbae-
ries, & affectata propemodum rusticitas: maxi-
mè uerò eorum, qui uel comprimis urbani audire
uolunt, magna illorum commiseratione tangor,
quòd eò insanie peruenerint, ut turpissimi cum
sint, pulchrè tamen morati uelint perhiberi: quas
les equidem multos noui, qui eam solam ob cau-
sam se putant facetos, & elegantibus moribus con-
spicuos, quòd omnibus ob scurrilitatem sint ridi-
culi. Adeo morbus in naturam abiit, ut iam eius
grauitas sentiri & animaduerti desierit. At
quando eos quoq; qui Musis initiati sunt, eadem
morum barbarie uti, turpiterq; apud omnes dare
se, & inciuilissima quæq; agere conspicio, partim
illorum turpitudini irascor, partim uerò infeli-
citem eorūdem commiseratus, doleo, quòd per

bonas artes (quas, ut Poëta canit, fideliter didicisse, Emollit mores, nec finit esse feros) nihil sit correcta rustica morum inciuilitas. Certè literæ sine moribus, plus dedecoris, quàm ueræ laudis homini adferunt, ut quæ ingeniorum maliciam non modo non tegant, sed magis etiam prodant, omnibusq; conspicuam reddant. Enim uerò literæ tum demum suos commendant cultores, cum ad eruditionem sermonis festiuâ suauitatem et comitatem, morum uerò honestatem, conuenientemq; urbanitatem adiecerint. Vbi uerò hæc neglectui habuerint, profectò eruditione commendari, aut ab ignominia uindicari non facillè poterunt. Quis non malit habere domi suæ bonis moribus ornata familiam, literarum rudem, quàm omni literatura instructam, si morum concinna honestate interim destituatur? Plerique enim persuasum habent, hominem literatum, qui bonis moribus non studet, ad omne genus nequiciarum esse armatum; eoq; magis miror, inueniri qui hanc Philosophiæ partem, ausint alijs rebus longè leuioribus posthabere, & ea contemnere, in quibus maximi etiã uiri diligenter elaborare non sunt dedignati. Sed quia plurimi sunt, qui ea pro rebus leuiculis habeant, hinc fit, ut tam multis clarorum hominum scriptis adeò parùm proficiatur. Si qui seriò & grauitè de morum emendatione admonent, odio habiti, deferuntur. At qui blandè ad ciuilitatem inuitant, irridentur contemnunturq;. Hoc considerantè

sideranti mihi, uisum est alia uia ingredi, & con-
trariam prioribus huic malo curationem adhibe-
re: Non quidem, quòd in hoc uiris illis doctissi-
mis prudentiorem me iudicem, sed ut fortunā ex-
periar: si fortè contingat, ut aliquantò fortunaci-
or illis, pestilentem illum morbū, morum, inquam,
foeditatem, non dico tollere (quod fieri non posse
ualde metuo) at lenire saltem & tolerabiliore red-
dere queam. Quemadmodum in desperatis mor-
bis nonnunquam fieri solere accepimus, ubi si ca-
lescentibus nihil erat profectum, Medici ad fri-
gidam conuersi in speratam laboranti opem attu-
lerunt. De morum ergo rusticitate, quaecunq;
hoc carmē edere placuit, quo ea fieri mandamus,
que ab omnibus inciuilia, & in liberalibus inge-
nijs nequaquam ferenda, facile iudicantur: idq;
eo maxime consilio à nobis est factū, ut foeda mo-
rum sordidorum turpitude ob oculos posita, &
suis quasi coloribus depicta, omnibus sit cōspicua,
eoq; maiori cum studio fugienda esse censeatur.
Ita legimus, Lacedæmonios olim suis liberis ebris-
etatem, ut rem turpissimam, omnibusq; modis ui-
tandam in seruis ob oculos posuisse, quos seruos
cogebant, ut uino largius exhausto ebrii redderē-
tur, atq; tum omni sensu & ratione ob ingurgita-
tionē uini numquam priuatos, filijs suis exhibebāt,
ut ipsi coram uidentes ebrietatem ex homine brutum
facere, in perpetuū ab istiusmodi turpitudi-
ne abhorrent. Eodem & nos consilio, quaedam

rusticitatis capita, qualicumque uersu descripta,
congeſſimus, eo tantum animo, ut cum ea satis
turpia esse uideantur, nonnullos saltem, qui adhuc
aliquam ingenuæ indolis scintillam haberent, ab
istiusmodi inciuitate absterreremus: non autem
ut quorundam perditorum hominum plusquam
scurrilibus patrocinaſſemur ineptijs: aut si pa-
lam eos reprehenderemus, uicijs nominatim ex-
pressis, odium nobis conciliaremus. Neque enim
ignorabamus ea esse nostra tempeſtate ingenia,
quæ serio rusticitatis nomine se reprehendi non
sint passura: Vnde etiam fit, ut facile malam in-
eat gratiam apud inciuium turbam, præsertim
apud iuuentutem, quæ plerumque est monitoribus
aspera, qui de inciuitate quenquam uel admo-
nere, nedum seuerius reprehendere tentet: Atq; ita
dum nemo alterum libens offendit, multa dissimu-
lata tolerantur, quæ per amicam & salutarem
admonitionem erant corrigenda. Cum uerò no-
ſter hic libellus, quasi iocans & aliud agens, ple-
raq; rusticè dicta aut facta notet & reprehen-
dat, puto fieri posse, ut non ita indignè ferant ho-
mines isti simplices, si, quod dixerint aut fece-
rint minus conuenienter, id in libello de Morum
ſimplicitate scriptum esse, uel adhuc ſcribi oportere,
conuicti fuerint. Quis non iudicet omnis ci-
uilitatis, imò & humanitatis expertem esse eum,
qui iocosam istiusmodi admonitiunculam, adco
grauiter ferat, ut ob eam capitales inimicitias sibi
cum

cum monitore suo putet esse suscipiendas? Quod X
si omnino talis fuerit inuentus, ille certò sciat, se
quoq; locum in nostro hoc libello habiturū: tuq;
æquissime Bingi (te enim huius libri dominum, &
inciuium iudicem constituo) ad eos illum con-
demnabis & reijcies, quos hîc introduxi rusticis-
simos. Non parua enim inciuitatis pars esse ui-
detur, quòd qui maximè murbanus est, sui se uicij
admoneri non possit ferre. Et quo iure, qui extra
ciuitatis metas est euagatus, si à ciuilibus a-
micè reprehensus, & melius institutus fuerit, indi-
gnabitur? At quid nobis cum illis, qui omnino X
monitorem ferre nequeunt? non enim cum despe-
ratis & deploratis ingenijs nobis res est: sed illis
scribimus nostra hæc, illis edimus & donamus, qui
ob uitia admoniti, erubescunt: si illis quoquo
modo profumus, satis est: cæteri ualeant. Equi-
dem de me hoc testor, nullius hominis in contume-
liam hunc librum me congesisse, sed eo simplici-
ter animo, ut quasi ridens ea quæ mihi uideban-
tur esse fugienda, exprobrarem: nec dubito, quin
æqui iudices aliter de me non sint pronunciatu-
ri, sed omnis potius temeritatis (siquidem temeritas
est, fortunam in re non ita periculosa experiri)
ueniam mihi daturi. Sed erunt proculdubio non
nulli seuerioris iudicij homines, qui me planè cum
hoc inepto poemate explodendum iudicent, eo
quòd bonis moribus contraria, & ciuitati re-
pugnantia scribens, rusticitatem introducere,

X morumq; grauitatem euertere uidear : Contra
istos tua, mi Bingi, autoritas auxilio mihi sit pre-
cor, ne Liber hic, qui tuum nomen præfixum ha-
bet, calumnijs oppressus pessum eat. Cùm enim
X ad summum gradum iampridem omnis rusticitas
peruenerit, & tanta passim conspiciatur petulan-
tia, ut nihil possit addi, iniuria profectò hoc ego
uomine accusor, quia, ne data quidem opera, &
omnibus neruis intēsis maiorē introducere, quàm
modò est, inciuilitatem queam, Imò etiam tacente
me foedissima quæq; perpetrare iam pleriq; nos-
uerunt : adeoq; nihil in hoc opusculo scriptū in-
uenietur, quin antea longo usu tritum obseruaue-
rimus. Si itaq; meo hoc labore nemini prosum (in
uotis sanè habebam, prodesse plurimis) satis cer-
tus suum, obesse me nullomodo posse: ac proin-
de superuacaneum arbitror esse, uerbosius huius
falsò intentati criminis culpam amoliri, aut ueni-
am rogare. Nostri consilij, ornatissime Bingi, ra-
tionem habes : restat ut à te contendam, quò Li-
bellum hunc unà cum eius autore, in tuam tutelā
recipere non auer seris. Cùm enim mira sis festi-
uitate, & ingenij acumine ornatus, tibi nostros
hosce lusus inscribere uolui, teq; patronū ac de-
fensorem legere, ut qui librum hunc facile, ubi re-
ctè habere uisus fuerit, defendere : ubi uerò non-
nihil deuiare iudicari poterat, excusare pro in-
genij tui dexteritate possis. Quòd si qua præ-
cepta, quæ uel cum primis commemoranda erant,
omississe

omississe me animaduertes (omississe uero me agnosco plurima) ipse ea supplere, & obscura in-
terpretari, ubi tempus tulerit, ne graueris, oro.
Liberrimam enim tibi huius libelli potestatem fa-
cio, non solum tua autoritate munitus in publicum
prodeat, uerum etiam ut liberum tibi sit, quoscum-
que rusticè agentes uideris, aut ab alijs audieris,
ad suum quenque locum destines, & quo in ca-
pite uisum fuerit, reponas. Plurimum enim iu-
dicio te ualere, ut facile dispicere queas, quo quis
loco dignus sit, censeo. Vale unice stu-

diosorum amator: meq; & librum

hunc commendatos habe. Dat

tum Mundæ, Calend.

Maij. Anno

1549.

Fridericus Dedekindus.

A S

1

DE ANTIQVA MO-
RVM SIMPLICITATE, LIB. I.

Friderico Dedekindo Autore.

X. **S**i cui simplicitas morum, uitaq; probatur,
Quam colit in campis rustica turba suis:
Hæc legat, & simplex euadet protinus, ista
Quæ monstro, saltem si uolet ille sequi.
Non equidem laudo cuiuscunq; placere uolentes,
Et laudum cupidi qui nimis esse solent.
Laudo qui possunt aliorum spernere de se
Iudicium, & fortes hos reor esse uiros.
Quiq; bono nunquam se submisere magistro,
Qui se, quæ faciunt cuncta, decere putant.
Tu mihi propitius non dedigneris adesse
Syluane, ô pinu cincte uirente caput.
Rem magnam aggredior: mores formare laboro,
Quorudibus socijs utilis esse queam.
Hanc tractare tuorem non sine numine possum,
Pectora sunt nutu nostra regenda tuo.
Iunge tibi socium Diuûm qui præsidet hortis,
Ut iuuet afflatu Carmina nostra suo.
Este mihi faciles agrestia numina Fauni:
Et Satyri, petulans turba, fauete mihi.
Almaq; Rusticitas, nostro Dea maxima seculo,
Huc ades, & uatem dirige prompta tuum.
Heu quàm difficile est, mores formare pudendos,
Si mea mens uestra destituatur ope.

CAPVT

CAPVT I.

Quisquis es, à nullo qui te patiēre doceri,
Imperia & qui non uis aliena pati:

Hinc pete degendæ præcepta salubria uitæ:

Si tibi simplicitas rusticitasq; placent,

Cū primūm è tepido libitū tibi surgere lecto ¹

(Quod fieri mediā uix decet ante diem) (est,

Egregiè ciuilis eris, si nulla parentes

Manè salutandi sit tibi cura tuos.

Prosera quantumuis optes, quid proderit illis?

Cū dare non possis, quamlibet usq; uelis,

Nec surgens membris uestes superindue, nuda ²

Indusium satis est imposuisse cuti.

Sed uestes reliquas geminis complectitor ulnis,

Frigida si forsā nonnihil urit hyems.

Scilicet in calido iucundius est hypocausto

Induere, à seuo ne uiolere gelu.

Nec moueat, uirgo uel foemina si sit ibidem,

Tu tamen utaris moribus usq; tuis.

Siq; tuis quisquam factis offenditur, illum

A te, si nolit cernere, abire iube.

Cū tandem indutus fueris, pendere solutas ³

In genibus caligas (res decet ista) sine.

Nam sic uirginibus mirè, mihi crede, placebis:

Teq; sibi optabit quæq; puella uirum.

Non sat eris simplex, si uestimenta ligare

Cœperis: & uentri uincula dura nocent.

Ne

GROBIANVS, SIVE

4 Ne nimis euadas moratus, pectere crines

*uincit forma
neglecta dicitur*
Neglige: neglecta est forma decora uiro.
Fœmineæ, crines ornare, relinquito turba:

Seq; coment iuuenes, quos leuis urit amor.

Eximio tibi erit decori, si pluma capillis

Mixta erit, & laudem nō minimam inde feres.

Nempe ex hoc homines poterūt cognoscere signo

Non in stramineo te cubuisse toro.

5 Sint crines capitis longi, nec sarpice tonsi,

Cæsaries humeros ut tegat alta tuos.

Vt defendâris nocituræ à frigore brumæ,

Idcirco longus crinis alendus erit.

Nam nostri proaui longos habuere capillos:

Tunc fuit in longis gloria magna comis.

Simplicitas ueterum laudatur ubiq; uirorum:

Hanc laudem ut possis participare, stude.

6 Dedecus esse puta faciêmue manûsue lauare,

Laus est quòd crasso sordet utrunq; luto.

Qui uolet his uesci, per me licet, ipse lauabit,

Dicito: res curam non parit illa mihi.

7 Si te fortè aliquis dentes mundare monebit,

Ne dicto auscultans inueniâre caue.

Recta ualetudo nimirum perditur oris,

Si quis fontana proluat illud aqua.

Quid noceat dentes quòd sint fuligine flauis?

Iste color rubei nam solet esse croci.

Iste color fuluo quoq; non culpatur in auro,

Auro quod nunquam non amat omnis homo.

Dentibus

DE MORVM SIMPLICIT.

Dentibus ergo tuis cur sit color iste pudendus?
Si sapis, hanc à te fac proculire fidem.

CAPVT II.

Poscere quod comedas, cum uix dum lumina
somnia

Liquerit, in primis commemorasse uelis.

Tota cōde uola quamprimum acceperis escam, 2

Pinguedo in digitis ut tibi multa fluat.

Tum poteris uti quadris cum prandia sumes:

Iam satis est sola continuisse manu.

Prandia quo gestu, qua sint ratione uoranda,

Illius exiguo tempore certus eris.

Sed mihi nonnullis de rebus es antè monendus,

Concio non adeò longa futura mea est,

Quo possis totum pacto componere uultum,

Et corpus, paucis antè docendus eris.

Cum primis caueas, ne fortè modestia mores 3

In bene uiuendo temperet ulla tuos.

Non hominem rectis quenquã intuearis ocellis, 4

Sed malè distorto lumine cuncta uide.

Esse uerecundis oculis sine laudis amantes, 5

Et qui uirtuti conuenienter agunt.

Tu quocunq; libet tibi, lumen utrunq; uagari

Permitte, hoc multum simplicitatis habet.

Mirè est conueniens, ut frons sit torua minaxq; 6

Et faciem rugæ mille decenter arent.

Qualis aratori facies solet esse iuuenco,

Verbera qui lanio percutiente tulit,

Vcl

GROBIANVS, SIVE

Vel qui se contrariualem ad bella parauit,
Et furit, & feruens non capit ira modum.
Talis erit iuueni generoso uultus habendus,
Qui laudem, quòd sit fortis, habere uolet.
Ex uultu siquidem uirtutes pectore clausas
Colligere, exiguo quisq; labore potest.
7 Sunt quidam soliti suspendere naribus aurum,
Vel gemmas, quales India diues habet.
Has tibi diuitias Fortuna inimica negauit,
Pendeat à naso fac pituita tuo.
Qualiter à tectis dependens tempore brumæ
Condecorat totam stiria longa domum.
Sic pituita fluens geminis à naribus, ornat
illos qui cultum simplicitatis amant.
Hæc uili precio potes ornamenta parare,
Quæ tibi non paruum sunt paritura decus.
Sed modus est rebus seruandus in omnibus, ergo
Hanc tibi mensuram, qua modereris, habe:
Cum mucor patulo manans influxerit ori,
Tunc emungendit tempus adesse scias.
Illud si cubito facies, ciuilior alter
Non erit: hanc laudem solus habere potes.
Aut si pileolo uel ueste utaris ad illud,
Non parua fueris simplicitate rudis.
Totam implere manum, sacra q; illidere terræ,
Ut sonitum tota reddat in æde, decet.
Et iaceat: quid tu cures? pede proterat ille,
Qui se mucorem posse uidere negat.

Vidi

DE MORVM SIMPLICIT.

- Vidi equidem multos speculum de more gerentes,
(Appensum manicae funibus illud erat)
Illorum exemplum tibi tu propone sequendum,
Pituita speculi sed subeunte uicem.
- Ederenare graues sonitus, et ducere ronchos, 8
Aduersus mores non reor esse bonos.
- Sternutare uolens, uicino obuertito uultum, 9
Non poteris quòquam uertere commodiùs.
Ut sternutanti si forte optare salutem
ille tibi uellet, te meruisse sciat.
- Esse pudens caueas, ullà ue rubescere culpa: 10
Criminis admissi quos piget, illud agant.
Turpia quantumuis dicantur uerba, notari
Indignum reputes esse, rubore genas. (to:
Tu quoq; uerba loqui non nunquã obscœna memẽ
Ne rerum ignarus, ne uidearis iners.
- Si noua quis narret, quæ non audiueris amẽ: 11
Nec, quod ad hæc apte uerba loquaris, habes:
Tum uelut incautas cupias comprẽdere mãscas,
Intentus dictis ora patere fines.
- Si qua uidebuntur sublato digna cachinno,
Te primùm, bene qui rideat, esse uelim.
Sic quoq; ut in tota ridentem audire platea
Te possit, per eam si quis habebit iter.
- Cùm rides, ambas os diducatur ad aures, 12
Et Barathri fauces instar biare sinas,
Ut scabri dentes uideantur ab omnibus, inde
Ridenti accedet gratia magna tibi.

Hanc

GROBIANVS, SIVE

Hunc gestum siquidem docuit natura, probatq;
Mordacis dentes cernis in ore canis.
Cur non à canibus tibi uitæ exempla petantur?
Non frustra hos rerum condidit ipsa parens.
Disilio risu, geminare subinde memento,
Sic homines stolidum te satis esse scient.
Interdum nulla causa existente cachinnum
Tollere, non modicum laudis habere puta.
Namq; homines, à te se risos esse, putabunt:
Tuq; tuo pulchrè munere functus eris.
13 Si qua uoles falsa mendacia dicere lingua,
(Vera autem debes non ita sæpe loqui:)
Post duo uerba semel, uel bis tussire decorum est:
Imò etiam multum commoditatis habet.
Forsitan in promptu nō sunt quæ uerba loquaris,
Non malè, dum tussis, hæc reperire potes.
Nec te uerba loqui commenta intelliget ullus,
Vsq; adeò ingenio pectora nulla ualent.
14 Si uerò tussire uoles, hanc noueris artem,
Ad faciem alterius sit tua uersa, uide.
Hauriat ille tuæ spiracula crassa Tracheæ,
His illi poterit gratius esse nihil.
Si quem reppereris agrè tua facta ferentem,
Huic os obtura uerba per ista suum:
Vnde tuæ uenit tam magna superbia menti?
Vel tua quo fastu pectora stulte tument?
Cur qui procedit nostro de corpore uentum,
Tanquam spirarem seua uenena, fugis?

Tu

DE MORVM SIMPLICIT.

Tu quoq; de massa mecum formatus eadem es,
Nec reliquis purum te magis esse reor,

Ergo, licet nostri flatus exceperis oris,
Attamen ut fueras antè manere potes.

Quando uenit ructus, cur hūc retinere labores? 15

Imò ut liber eat, uoce iuuandus erit,
Nec facile poterit, quando uolet ire, teneri,
Et tibi, si teneas, damna timenda feret.

Flatus enim stomacho si concludatur operto,
Corruptus, morbos & mala multa dabit.

In caput ascendet, totumq; in corpus abibit,
(Heu nimio precio stat pudor ille tibi)

Omnia membra nimis tetro inficientur odore,
Et fiet turpi putrida tabe caro.

Nescis quid redolens hinc fiet anhelitus oris:
Et malus alterius spiritus oris erit.

Hæc ut præcaueas, & ut hæc incommoda uites,
Nullus sit ructum uelle tenere labor.

In latas etiam cum uis prodire plateas, 16
Purgatum capitis tegmen habere caue.

Qui nimis est elegans, cum simplex debeat esse,
Ridendus meritò cuilibet ille uenit.

Nec, quamuis multo sit calceus undiq; cæno 17
Oblitus, ut purges sit tibi cura, uelim.

Quid purgare iuuat, cum sit tibi rursus eundem
In cœnum? Vanus nonne erit iste labor?

Et togæ longa pedes tibi demittatur ad imos: 18
Hoc erit antiquæ simplicitatis opus.

GROBIANVS, SIVE

Sic post te uerret planta uestigia, ne quis
Quò sis progressus, cernere possit iter.
19 Aut si non placet hoc (quoniam noua tempora
mores

Insuetos secum ferre subinde solent)
Veste breui induitor, quæ uix tegat undiq; lumbos,
Quæ tibi detectas non uetet esse nates.
Hoc cultu gaudent, qui Martia castra sequuntur,
Quiq; modò nomen nobilitatis amant.
A cunctis igitur quò nobilis esse putêris,
Cura sit ut semper ueste tegare breui.
In quacunq; modum re conseruare, decorum est:
Ista sed hoc saltem regula falsa loco est.
Neglectus iuuenem cultus decet, inquit Erasmus,
Quis dubitet tantum dicere uera uirum?
Huic igitur credens, uestitum negligè, nec te
Qui cultus deceat respice, quiue munus.
Brachiũ utrunq; simul post terga reflectere disce,
Seu stes, seu uicos fortè per urbis eas.
Sed ne sedulitas mea sit prolixior æquo,
Rem totam uerbis significabo tribus.
Hoc debes totam studio componere uitam,
Sic debes mores instituisse tuos:
Ut qui te uideat, non falsò dicere possit:
Hic uerè simplex est, & agrestis homo.

CAPVT III:

Ecce puer mensam iam pridem strauit, & ecce
Fercula sunt auidæ lauta parata gulæ.
Gaude,

DE MORVM SIMPLICIT.

Gaude, mox etenim patinis adhibebere plenis,

Hæc releuant sæuam pharmaca sana famem.

Te tamen antè tuo domino seruire decebit,

Pòst, quod edas rapido protinus ore, feres.

Iamq; quibus deceat te moribus esse, docebo:

Tu modò ne dubita moriger esse mihi.

Non præcepta tibi nimium subtilia tradam:

A te sollicitus sit procul ille timor.

Quæq; tibi hîc tradam, semper facienda memento,

Perq; tibi cunctos esse tenenda dies.

Siue tuo solus domino, seu pluribus adsis,

Siue domi sumas prandia, siue foris.

Est eadem ratio multis seruire, uel uni:

Et tibi mos idem semper habendus erit.

Cùm seruire uoles prudentibus, exue uestem,

Seruitium impediât ne toga laxa tuum.

Et quàm sis gracilis poterit bene quisq; uidere:

Laus ea nequaquam reijcienda tibi est.

Si caligis saltem fueris thoracq; tectus,

Non, qui plus à te postulet, ullus erit.

Quasq; geris uestes, minimè decet esse ligatas,

(Vt paulò rectè doctus es antè mihi.)

Quas natura tegi partes mandauit, ad illas

Demittas geminas absq; pudore manus.

Sic stans, matronis castisq; placere puellis,

Laudatisq; uiris te bene posse puta.

Ah ualeant isti, pede qui nituntur utroq;

Qui sua sollicitè crura locare solent.

B

2

GROBIANVS, SIVE

- Tu pede nunc dextro, nunc laevo insiste uicissim,
Idq; fac, ut nunquam stes in utroq; simul.
Sic dum niteris hoc, requies conceditur illi,
Alternare quæ caruere, labant.
Semper et instabili gressu titubare memento.
Ne, si tranquillus stes, uideare piger.
Scilicet et fabri titubant, cum foliibus auræ
Accipunt: nec res dedecet ista fabros.
Cur igitur tibi non quoq; sit res ista decori?
Num tu quid maius quam faber esse cupis?
4 Utq; manu nunquam non gesticuleris utraq;
Cura, res magna est non tenuisse manus.
Ocia nam cuncti culpare igasua solemus,
Hæc tu, laudari si cupis, usq; fuge.
Non nihil ergo manu fac semper utraq; labores,
Ne te desidiæ nomine fortè notent.
Si nihil est quod agas, digito te scalpe sub aurem,
Ni malis totum scabere ubiq; caput.
Vel capitis tegmen digitis assuesce rotare,
Vel gestus habeas, qui tibi cunq; placent.
5 Aut tua ceu toruus disponito brachia miles,
Ut te pugnacem, qui uidet, esse putet.
6 Nil, nisi sis iussus, facias, nihil utile tractes,
Facto quantumuis esse putaris opus.
7 At si quis fuerit, quem non satis esse putabis
Compositum, hunc oculis aspice sæpe tuis.
Attentè quicquid faciet dicetue, notato:
Quo sit uestitus, quo sedeatq; modo.

Obserues

DE MORVM SIMPLICIT.

Obserues epulas, quo gestu pocula sumat,
Quaratione suas collocet ille manus.
Siq; tibi illius mores & uita uidentur
Vel modicum risum, uel meruisse iocum,
Sufficiens causa est: tu magnum tolle cachinnum,
Teq; illud minime dissimulare uelim.
Imò & in illius iacito dicteria uitam,
Sic fiet sapiens, qui modò stultus erat.
Quoq; hominum fuerit numerosior illa corona,
Illò mordaces tu magis a de iocos.
Fercula fortassis mensæ noua ferre iuberis, 8
Hac ut sis semper præditus arte, uide:
Protinus è disco meliorem præripe partem,
Hanc seruare bono tu tibi iure potes.
Scortea non alios tibi pera feratur ad usus,
Quàm si nonnunquam tollere pauca uelis.
Hoc etiam si quis te fortè obseruat agentem,
Propterea minimum commouere caue.
Quin etiam si te uerbo obiurgauerit uno,
In promptu, factum quo tucaris, habe.
An nõ indignũ est reliquis comedentibus, inque:
Me tanto duram tempore ferre famem?
Hoc ubi dixisti, nihil amplius ille loquetur,
Verbaq; continuo per tua uictus erit.
Postea cum debes imponere fercula mensæ, 9
Cures, ut placidè non nimis illud agas.
Tam placidè pones, ut ius cum carne resultet,
Panisq; infuso iure natare queat.

GROBIANVS, SIVE

- 40 Cùm satis ederunt, debentq; superflua tolli.
 Tali te poteris semper habere modo:
 Clam te subducas, ut & hunc uitare laborem
 Possis, ne, uires quo superentur, agas.
 Reliquias dominus de mensa colligat ipse,
 Apposuisse dapes dic satis esse tibi.
 Et satis expectasse diu, stomachumq; latrare,
 Hunc modò placandi tempus adesse tibi.
 At si te uerbis reuocauerit ille scueris,
 Incipe, sed lento, uelle redire gradu.
- 41 Quumq; redis, nullo quæ restant ordine tolle.
 Namq; ad tollendos nil facit ordo cibos.
- 42 Tollito multa simul, ne sæpe recurrere fesso
 Paucula tollenti, sit tibi fors an opus.
 Ire per ambages, cùm sint compendia præsto,
 Stulticiæ summum dixeris esse gradum.
 Sic quoq; reliquias paulatim tollere, & orbes,
 Stultum est, cùm possis cuncta leuare simul.
 Tum si cuncta cadent, erit excusabilis error:
 Nam nimis immuti pondere pressus eras.
 Vix qui te multum superaret robore & annis,
 Tam magnum facile ferre ualeret onus.
 Si nemo iubeat, non debes tollere lapsa,
 Sed spectes oculis, quæ cecidere, tuis.
 Et ridere potes, quasi res bene gesta fuisset:
 Idq; tibi uitio uertere nemo potest.
- 43 Sin fueris iussus, tum lapsa recollige tristis,
 Ac quasi pœniteas, signa dolentis habe.
- Tollere

DE MORVM SIMPLICIT.

Tollere cuncta simul si non potes, accipe partem:

Cetera per terram sparsa iacere sine.

Non equidem spero fore de prandentibus ullum,

Deflendum facinus qui putet esse tuum.

Imò cum risu tibi digna encomia laudum,

Quæ nimia es meritis simplicitate, canent.

CAPVT IIII.

IMproba nunc tandem te post ieiunia, mense
Sumendisq; potes ritè parare cibus.

Vincula, si uentrem constringunt ulla, relaxa, 1

Vt factus liber quolibet ille fluat.

Ne tamen omnino nihil esse puteris honestus, 2

Vincula non debes soluere cuncta simul.

Pauca potes, si sunt, constricta relinquere lora,

Hæc post commodius soluere tempus erit.

Antè lauare manus, quàm sumas prandia, nunquã 3

Inducas animum, muneris esse tui.

Quinetiã longos præscidere nõ decet unguis, 4

Vnguibus in longis gloria magna latet.

Vnguibus Accipiter curuis quoq; præditus est, sed

Principibus tamen haud displicet ille uiris.

Si quis honoratus debet discumbere tecum, 5

Vt sed eas primo, sit tibi cura, loco.

Surgere si quisquam sella te iusserit illa,

Tu parère ingens crimen habere puta.

Nec dubites magnum tibi de decus esse, supremo

Si pulsus, se deas inferiore loco.

GROBIANVS, SIVE

- Cur alij cedas, quo non sit dignus, honorem?
 Cur tibi, non alijs, iste negetur honos?
 An dubium est, unum cunctos habuisse parentem?
 An non æquè omnes puluis & umbra sumus?
- 6 Serius ad mensam si fortè accesseris, atq;
 Pransuro sedes iam tibi nulla uacat,
 Stare diu minime tibi conuenit: utile membris
 Hoc erit, ut sumas prandia læta sedens.
 Pelle loco socium, qui, quòd sit uiribus impar,
 Nil tibi pro rapta sede nocere potest.
 Cedere si nolet, nolentem detrahe collo.
 Cedere maiori præcipit ipse Cato.
- 7 Quòd si panis adhuc cultello hesternus adheret,
 Aut magis est alio sordidus ille luto:
 Huic uitio poterit succurrere calceus, illum
 Exue, si cotis destitueris ope.
 Exutum uertas, uersoq; illidit o cultrum:
 Inde tibi splendens, inde & acutus erit.
 Si te quis fuerit sic admiratus agentem,
 Respondere potes, Moris id esse tui.
- 8 In mensa fuerint cum fercula lauta locata.
 Sit tua ut in patina dextera prima, uide.
 Et, tibi quod placitū fuerit, citus arripe frustum,
 Ne tibi præreptum forsitan alter edat.
 Si sapias, hunc morem semper seruare memento,
 Utile id est uentri, conueniensq; tuo.
 Quòd si te limis inspexerit ullus ocellis,
 Dicit: Quisq; solet proximus esse sibi.
- Forsitan

DE MORVM SIMPLICIT.

Forſitan in diſci procul à te parte remota,
Tollere quam cupias, portio lauta iacet:
Et tibi, nullus a deſt hominum, qui porrigat illam,
Arripe protenſa protinus ipſe manu.
Quid refert etenim, quòd non in parte propinqua
Te coram, ut poſitum debuit eſſe, fuit.
Neſcio quid ciuile ſapit, conuertere diſcum 10
In gyrum, ut ueniant fruſtula lauta tibi.
Hoc factum tali potes excuſare colore,
(In dictis lepidus quò uideare tuis)
Ut ſic in gyrum cœleſtia ſidera uolui
Dicas, nec ſtabilem ſemper habere locum.
Tunc quos effectus habeant uiresq; Planetæ,
Vicinus poterit commemorare tuus.
Si quid de lautis dapibus tibi reddet amicus.
Arripe, quò citius fiat, utraq; manu.
Quodq; dedit retine totum, totumq; uorato,
Vicino reddas & nihil inde tuo.
Quiq; tibi dederat, non debes dicere grates.
Quamuis ſit magno dignus honore coli.
Ipſe mihi poteram, quæ uellem, ſcindere dicas:
Crede tuo officio non opus eſſe mihi.
Hæc ſemel atq; iterum reſponſa dediffe iuuabit.
Et iam, quid proſint hæc tibi, certus eris.
Nempe tibi nemo poſt factum porriget illud
Fruſta ex appoſitis ulla uoranda cibus.
Ipſe igitur poteris ſic quæ tibi cunq; placebunt,
Et iuxta arbitrium ſumere quæq; tuum.

GROBIANVS, SIVE

12 Omnia per patinam conuertas, omnia tentes:
 Non nisi quæ placeant, sunt comedenda tibi.
 Pectora sæpe grauis mortalia detinet error,
 Et quæuis uisum fallere causa potest.
 Sæpius aspectu quod pulchrè apparet opimum,
 Lautum, si gustes, experiere parum.
 Mox igitur lingua cautus gustuq; probato,
 Arrident oculis fercula si qua tuis:
 Si sapor est gratus, nec displicet ille palato,
 Non opus esse, puto, me monitore tibi.
 Sin expectatum deprendis abesse saporem,
 Hoc nostro quid agas carmine certus eris.
 In discum rursus si uis iactare, licebit:
 Cur etenim stomacho quod malè quadret edas?
 Vel retinens, quacunq; libet tibi parte, uorato:
 Hoc equidem nullum posse uetare putem.
 Compressam digitis arrodere dentibus escam,
 Et decet, & secum commoda multa uehit.
 Hoc ubi fecisti, patinæ uis reddere? laudo:
 Sic alius reliquum, si uolet, esse queat.
 Commodius tamen & ciuilius esse putarem,
 Vicino ambesum proposuisse bolum.
 Accipiet lætus, gratesq; tibi insuper addet,
 Te quòd adhuc memorem sentiat esse sui.
 Et statuet secum, quòd sit tibi summus amicus,
 Et quòd se uero cordis amore colas.
 Colliget hoc facile, quia de quibus ederis ipse,
 Des, etiam cùm te non roget ille, sibi.

DE MORVM SIMPLICIT.

Vt tibi prospectum sit, post te pocla reponas: 13

Nec quis multo te bibat inde fines.

Cum bibis ex illis, reliquis sitientibus, inque:

Vt sibi procurent, si quid habere uolent.

Cum bene de primo replesti uiscera misso, 14

Et iam quæ placeat uenerit esca tibi:

Si qua ligata tenent uentrem, iam uincula solue,

Ad præsens fias ut magis aptus opus.

Iamq; tuis si quid corrosæ carnis inheret 15

Dentibus, id cultro demere conueniet.

Cum caro fallacis Crocodili in faucibus hæsit,

Alitis exigui tunc releuatur ope.

Ora etenim uolucrum rostris elingua pandit:

Hac scit succurri dentibus arte suis.

Hac opus arte tibi non est, tantum utere cultro:

Nec patiare tibi ut fœda ministret auis.

Quodq; extraxisti de dentibus inspice, quid sit,

Tum, ne quid pereat, protinus illud ede.

Aut aliud, non purgato prius accipe cultro,

E patina frustum, quod tibi cunq; placet.

Id mox uicino comedendum porrige, dentis

Ille tui sordes spurciciemq; uoret.

Hoc pacto potes à cunctis urbanus haberi,

A te si quisquam uiderit ista geri.

Nescio cur quidam soleant abstergere cultrum, 16

Cum de communi scindere pane uolunt,

In pane utilius culter detergitur ipso,

Cum pane abstersus quò comedatur adeps.

Hoc

GROBIANVS, SIVE

- 17 Hoc etiam (quamuis non nil uideatur agreste)
 Ventri conueniens arbitror esse tuo.
 Si quas fortè dapes in prandia miserit hospes,
 Quas speras lautæ posse placere gulæ.
 Exime de patulo mucorem nare fluentem,
 Exemptum tota conglomerato manu,
 Idq; uel in mediam coram omnibus inijcelancem,
 Vel saltem gestus inijcientis habe.
 Sic reliquos dapibus citò deterrebis ab istis,
 Quodq; erat appositum, solus habere potes.
~~Fecit idem quondam uir famigeratus ubiq;~~
~~Cui nomen speculo noctua iuncta dedit.~~
 Hūc homines cuncti laudant, mirantur, honorāt,
 Hunc uita & factis posse referre student.
 Illius quoq; tu quantum potes, indue mores,
 Et toto in mundo postmodo clarus eris.
- 18 Quem tibi præscribam sumendi prandia finem,
 Quis modus huic operi debeat esse, rogas?
 Desine cum repleta nimis distenditur aluus,
 Cum uentrem rumpi præ grauitate times.
 Hic mihi præterea fueras non pauca docendus,
 Inter prandendum quæ facienda forent.
 Sed uetat hoc breuitas fugitiui temporis, ergo
 Plus dicam, quando cœna parata tibi est.

CAPVT V.

- ¶ Ambene uisceribus per spendida fercula pastis.
 De rebus nullis anxius esse uelis.

Sed

DE MORVM SIMPLICIT.

Sed tua per scamnum cōponito membra sopori,
In quo sunt scamno prandia sumpta tibi.
Sic iaceas, donec cœnandi uenerit hora,
Tunc tibi de somno surgere tempus erit.
Dum dormis, poteris crepitus impune frequentes
Edere, nec qui te carpere possit erit.
In manibus cū non habeas, potuisse tenere
(Si quis uerba tibi dixerit ulla) nega.
Si dulci tibi non libet indulgere sopori,
Nec tua delectat corpora pigra quies:
Tum spectaturus uicos exurge per urbis,
Res bēne repleto conuenit illa uiro.
Illotis manibus uenisti ad prandia primū,
Illota debes rursus abire manu.
Nec quamuis multo sit calceus undiq; cœno
Oblitus, ut purges sit tibi cura, uide.
Quid purgare iuuat, cū sit tibi rursus eundem
In cœnum? uanus sic labor ille feret.
In media quando iam cœperis ire platea,
Et fuerit sumpti nausea facta cibi:
Deiice per uomitum, uentri quodcunq; molestum est.
Sit licet in medio nausea facta foro.
Plurima nec moueat quod turba stet undiq; circum,
Tu tamen abiicias quod tibi cunq; graue est.
Fecit id Antonius, multis spectantibus, olim:
Is tamen Ausonia Consul in urbe fuit.
At quantum superat Roma urbes maxima nostras?
At quanto es magno tu minor Antonio?

Quod

GROBIANVS, SIVE

- Quod tanto domino in tanta fuit urbe decorum,
Non tibi in his poterit dedecus esse locis.
Præcipiunt Medici, quouis in mense uomendum,
Ut rectè ualeas, ad minus esse semel.
Quid sentis? quot eris rectè ualiturus in annos,
Si tu quotidie bisue semelue uomas?
7 Quando cunq; tibi grauis est urina, repente
Vesicam in medijs exonerato uijs.
Fœmina casta licet uideat, uel honesta puella,
Non tamen inceptum destituatur opus.
Magna pudoris erit, sed maior habenda salutis
Cura: bonum fragile est corporis ipsa salus.
Exiguo perdunt, quod uix reparabitur ullo
Tempore, qui curam non habuere sui.
8 Si qua tuos humeros uestis tibi contegit, illam
Neglige, res cura non eget illa tua.
Quænetiam ne se toga cruribus implicet, atq;
Impediat gressus detineatq; tuos:
Disijcienda manu tunica est, à parte uideri
Corpus ut excellens anteriore queat.
Quæq; tegenda forent tunica, thorace tegantur,
Et caligis: illud quis neget esse satis?
Talia delectant castas spectacula matres,
Virgineoq; solent illa placere choro,
9 Inq; uia si quis tibi dixerit ore salutem,
Sive tibi notus, siue alienus erit:
Non tu responso facile dignaberis illum,
Responso dignum ni satis esse putes.

ipse

DE MORVM SIMPLICIT.

Ipse prior nullos etiam saluere iubebis,
Taurinumq; oculis usq; tuere tuis.
Namq; uagi de te minuetur opinio uulgi,
Si te conspiciet cuilibet ore loqui.
Et te non tantum grauitatis habere uidebit,
Quantum crediderat nuper adesse tibi.
Inde tuo certe nimium decedet honori,
Et tua maiestas damna dolenda feret.
At si quam cernes ante aedes stare puellam,
Nil refert, quod sit non bene nota tibi.
Hanc adeas recta (pudor omnis inutilis hic est)
Et blando studeas molliter ore loqui.
Omnia quæ risum moueant narranda putato,
Nil tibi inurbanum, nil tibi turpe puta.
Nil turpe in mundo rerum natura creauit,
Ipse sibi quædam turpia fingit homo.
Tetrica si semper Stoicorum dogmata narres,
Ridiculus dominae non potes esse tuæ.
Sperne austerorum decreta seuera Catonum:
Zenonis rigidi dura statuta fuge.
Blanda Cynædorum magis est tibi congrua secta,
Et molles Cynici quæ docuere tene.
Cum bene colloquij fuerit finita uoluptas,
Iamq; paras coepta rursus abire uia:
Tunc tua uirgineo circunda brachia collo,
Interq; amplexus oscula blanda rape.
Si negat amplexus, atq; oscula soluere non uult,
Inuitam cogas reddere utrumq; tibi.

St fu-

GROBIANVS, SIVE

Si fugiet sequitor, prensamq; amplectitor illam,
 A te, crede mihi, uicta libenter erit.
 Et loquitor blandum, dominamq; subinde uocato,
 Ne tuus erga illam dissimuletur amor.
 Turba tuos coram uideant lususq; iocosq;
 Ut quàm sis, possint cernere, bellus homo.
 Hunc serues etiam morem, quaecunq; puella
 Obuia per mediam sit tibi facta uiam.
 Inde tuam minui grauitatem credere stultum est,
 Nec tibi qui uitio uertat id, ullus erit.
 Obuia sed uirgo si te prior ore salutet,
 Ut dicas grates, non reor esse tuum.
 Esse putato malam, quaecunq; uidebit amicè,
 Quæq; tibi blanda non negat ore loqui.
 Quàmlibet agrestis studeas simplexq; uideri,
 Attamen elatis esto supercilijs.
 Si tibi quis magnis occurret honoribus auctus,
 Cuius sit toto cognata fama polo:
 Siue is subiectam moderetur legibus urbem,
 Et bonus imperij non leue portet onus:
 Siue rudem doceat diuina oracula plebem,
 Lucidaq; ad coeli sidera monstret iter.
 Seu uitam prudens alioqui degat honestam,
 Et sit uirtutis nomine clarus homo:
 Nequaquam flauos debes nudare capillos,
 Inq; tuis maneat fixa tiara comis.
 Nos sumus ex limo facti telluris eodem,
 Materia est cunctis una eademq; uiris.

Exigu-

DE MORVM SIMPLICIT.

Exiguo durat fragilis possessio uitæ
Tempore, pauperibus diuitibusq; simul.
Nec magis excelsis Clotho iustissima parcit,
Parcere quàm spretis pauperibusq; solet.
Ergo non ullum merito digneris honore,
Omneis in simili conditione sumus.
Deq; uia nulli cedas, quicumq; sit, unquam,
Imò occurrentes cedere coge tibi,
Cum socio latam spaciabere fortè per urbem, 12
Et uia communis una duobus erit:
Siue sit æqualis, seu dignior esse putetur.
Tu dextrum studeas obtinuisse locum.
Si tamen immundo fuerit uia foetida cœno,
Ne quaquam tibi mos iste tenendus erit.
Ingrediere uiam, quæ mundior esse uidetur,
In medio comitem nil nocet ire luto.
Hoc tibi quid proffit, facile cognoueris ipse,
Si tua uel modicum mens rationis habet.
Forsan erit uacuas crepitus mittendus in auras, 13
Qui uentrem miris torserat antè modis:
Quandocunq; libet, dimitte, & ubiq; locorum:
Quod natura facit, non reor esse malum.
Tum si quis fuerit, qui te uocitârit agrestem,
illi responsam reddere tale potes:
Quatuor ex uento uenium in uentre retento:
Vertigo capitis, colica, spasmus, hydrops.
Hanc tibi doctrinam Medicorum regula tradit,
Regula civili firma tenenda uiro.

GROBIANVS, SIVE

Claudius edicto ructus crepitusq; tenere,
Damna ualetudo ne ferat inde, uetat.
Pro te proq; tuis faciunt hæc moribus, atq;
His te tutari non sine laude potes.
14 Florida cum uiridis calcatis gramina campi,
Sermone est aliquo longa terenda uia.
Ergo aliquis comitum de magnis dicere rebus,
De pacis pulchra commoditate, uolet,
Aut antiquorum mores uitamq; uirorum,
Ex aliqua doctus proferet historia.
Hoc tu propositum mox interrompe, loquendo
Friuola, & in media sistere uoce iube.
Prisca iuuent alios antiquis gesta diebus,
Dicito, me nostri temporis acta iuuant.
Vina uetusta quidem laudo, sed non tamen omne
Quodcunq; antiquum est, arbitror esse bonum,
De rebus nostris nostraq; etate loquamur,
Quidq; boni præsens cuilibet hora ferat.
Hoc dicto, lepidas socijs proponere nugas
Incipe, quas risum posse mouere putes.
Plurima de dulci conficta loquaris amica,
Blandum sit quoties illa locuta tibi.
Delectant austera parum, iocularia profer:
Imò posse loqui turpia laudis erit.
Hunc adolentes morem plerunq; sequuntur,
Quorum conuentus tempora nostra uident.
Ut nihil omnino dicant de rebus honestis,
Nescia sed potius uerba pudoris ament.

Quod

DE MORVM SIMPLICIT.

Quod cuncti faciunt, hoc est fecisse decorum,
Et minus est fallax quæ bene trita uia est:
Non erit illusus, quisquis facit ut tenet usus:
Dixerunt nostri, quos ueneramur aui.
Tu quoq; consuetum sectare per omnia morem,
Et loquitor, cunctis quod placuisse queat.
Vana loquuturus, semper quod dicat habebit,
In nugisq; loquax quilibet esse solet.
Si uerò in promptu nihil est quod dicere possis,
(Quod certerarò posse uenire putem)
Suauiter irride quicquid tum dixerit alter,
Contemnens quæ sunt non bene nota tibi.

CAPVT VI.

Sed sol occiduas declinat fessus ad undas,
Vt gelido rapidos æquore mergat equos,
Sumendaq; horæ reor haud procul ab fore cœnæ,
Vtq; domus repetas limina tempus erit.
Colloquium ualeat, uacue quod detrahit alio,
Quodq; sua stomachum parte carere facit,
Attamē ut lentè properes uolo: nil sine certo
Consilio facias, incipiasq; nihil.
Vltra præscriptam si fortè emanseris horam,
Non res ista sua commoditate caret.
Forsitan interea dum tu tua munia differs,
Qui mensam mappis instruat, alter erit.
Sic quemcunq; potes uitare memento laborem,
Quæ, quisquis nō uult spernere, stultus homo est.

GROBIANVS, SIVE

Si te cogatur pater expectare, uel hospes,

Illud non poterit dedecus esse tibi.

Sed uel inhumanus pater est, uel perfidus hospes,

Si, dum per campos tu spaciaris, edant.

2 Cumq; domū uenies, si nondū mensa parata est,

Et tu sternendi tempus adesse scies:

Iniussus nunquam sternes, quia nescio, simplex,

Si facias dici, qua ratione queas.

3 Non inuat ut sapiens uideare, uel aptus agendis

Rebus, nec uirtus proderit ulla tibi.

Simplicitas prodest, hęc te tutabitur omni

Tempore, quantumuis feceris omne malum.

Et quia ad officium quoduis credēris ineptus,

Nulla iniungetur res facienda tibi.

•• Ille sapit, sua qui uitare incommoda nouit:

•• Et sibi quid prosit, qui uidet, ille sapit,

•• Sæpe suas qui diuitias iactauit, iniquo

•• Factus raptori præda pudenda fuit.

•• Ast in delitijs, & lauta pace quieuit,

•• Qui bene, quas habuit, dissimulauit opes.

Multis interitum uirtus iactata parauit,

Sed nemo ignauos ad fera bella uocat.

Vt foret in tuto Chironis alumnus Achilles.

Virtutem sumpta texerat ille colo.

Tu quoq; si quicquam nosti, prudenter id ipsum

Ne quis resciscat, dissimulare stude.

Ad magna inuitus cogere negocia, si te

Posse aliquid dominus, uel pater ipse sciet.

Non

DE MORVM SIMPLICIT.

Non orbem stratae, non panem imposito mense, 4

Nequaquam, ut bene sint scamna parata, uide.

Tantum quod iussus fueris, nihil amplius unquam

Perficias, res est perniciofa labor.

Multa prius monui, sumendi prandia tempus

Cum foret, haec memori mente reuolue modo.

Non opus est eadem saepe inculcare docendo.

Tempora inutiliterne preciosa teram.

Difficilis nulli nostra est doctrina, uolenti

Vel minimam scriptis his adhibere moram.

Multi etiam norunt quae tradimus, absque magistro,

Ingenij tanta dexteritate ualent.

Cum tuus ad mensam dominusue patrus sedebit, 5

Et reliquam secum iusserit esse domum:

Hic tu continuo primam citus arripe sedem,

Ne miser extremo constituare loco.

Saepe ministerium quoduis cogetur obire,

In mensa extrema qui residere solet.

Surge puer, reseraque fores uenientibus, audit:

Per sal, ser potum, ser bona uina mihi.

Inromitte canem nobis, uel rursus eundem

Emitte: intrat hyems frigida, claude fores.

Talia in extremis ueniunt facienda sedenti,

Hunc alij cedas, me monitore, locum.

At si te dominus iubeat seruire, parensue, 6

Dum reliqui carpunt quos cupiere cibos.

Tum facies turpi tua deformatur ab ira,

Taliaque iratus uerba referre potes:

C 1

GROBIANVS, SIVE

Cur ego præ reliquis tanta grauitate laborum
Obruor infelix, seruitioq; premor?
Cur non hæc alijs facienda negocia mandas?
Quo iure immunes hi tibi semper erunt?
Credo equidem Furijs malè me exagitãtibus istas
Infaustoq; ædes introiisse pede.
His ducentibus hinc aliquando rursus abibo,
Perpetuis odijs me nisi fata premunt.
Forsitan efficies, tam grandia uerba perorans,
Officium ut dominus nolit habere tuum.
Si uerò institerit, parendum censeo tandem,
Verbera ne scapulis ingerat ille tuis:
Stulta est simplicitas, omnem fugiẽda per artem,
Quæ malè moratis uerbera dura creat.
7 Vt docui supra, denuda corporis artus,
Sic opus ad quoduis aptior esse potes.
Si cœnam sola est sumptura domestica turba,
Tu memor usq; tuæ simplicitatis eris.
Nunquam des operam ut possis ciuilior esse,
Quàm scripto hoc uersus te docuere mei.
Seu solus fueris, seu multis iunctus amicis,
Est eadem uita norma tenenda tibi.
Omniibus in rebus nullum discrimen habeto,
Quod decet hic, nusquam non decuisse potest.

CAPVT VII.

1 COnuiuissetiam, quos patris heriue uocasti
Nomine, cum seruis, utere more tuo.
Et tibi

DE MORVM SIMPLICIT.

Et tibi quæ pridem præscripsimus omnia serua,

Hic saltem dictis addere pauca libet.

Fercula tam placidè ponas (ita diximus antè) 2

Vt mappa effuso mensaq; iure fluat.

Si quoq; conuiuas patina perfuderis ipsa, 3

Crede mihi, fueris ualde facetus homo.

Illud enim magnos perfusis conferet usus,

Et se sic unctum quilibet esse uolet:

Quippe dapes multo condiuit aromate lixa,

Et fragrat grato lautus odore cibus.

Hinc conuiuarum, quos tu sic iure notasti,

In uestimentis iste manebit odor.

Si non indignè simulant se ferre, uideto

Suauiter ut risu concutiare statim.

Sic etiam reliquos tecum ridere monebis,

Vt laudent factum concelebrentq; tuum.

Hoc tamen offendi si facto intelligis ullum,

Iraeq; in uultu paucula signa uides:

Est satis ut paucis purges tua crimina uerbis,

Et dicas, quòd non feceris ista uolens.

Cùm stas attenda coenantes inspice mente,

Vt uideas, quantum quisq; edat atq; bibat.

Nec te dissimules hoc obseruare, sed omnes

Fac discumbentes, quid speculere sciant.

Res ea fert secum non paucula commoda, tuq;

Sic Domino poteris utilis esse tuo.

Afficietur enim conuiuia pudore, minusq;

Ac aliàs, auido conteret ore cibi.

GROBIANVS, SIVE

- 5 Nulla uerendarum tibi sit reuerentia matrum.
Nulla puellarum cura, nec ulla senum.
Dices & facies semper quaecunq; placebunt,
Et saltem satis est, illa placere tibi.
Si culpant alij, tua te mens conscia laudet,
Et nihil officio credito abesse tuo.
- 6 Si quis pauca tibi facienda negocia mandat,
Vel rogat, & dominus non erit ille tuus:
Quere, sibi num te conduxerit ille ministrum?
Vel faciat, tibi quae praecipit ipse, iube.
At si praceptor, dominusue, parensue iubebunt,
Non poterit uerbis talibus esse locus.
Iussa quidem te facturum dic esse, sed illic
Lentè, nec nimium te properare uelim.
Ne quid, dum nimium properas, incautus omittas,
Aut ne quid perdas praecipitanter agens.
Sed toruum uideas, ut quòd non sponte sequaris,
Vultus non dubias reddat in ore notas.
- 7 Forsan candelam munctore uidebis egere,
Clarius ut lumen praebat illa suum:
Illam tu minimè debes emungere, si non
Id iubeat dominus terq; quaterq; tuus.
Emungens etiam si fortè extinxeris, Euge,
Res à te nimium gesta decenter erit.
- 8 Id quoq; ciuile est, ut densum ascendere fumum
Candela extincta semper in alta sinas.
At si fortè tibi non extinguenda uidetur,
Quòd metuas domini iurgia saeva tui:

Hoc

DE MORVM SIMPLICIT.

Hoc tamen assiduò studiosè & grauitè unum
Crassus ut ascendat fumus in alta, uide.
In mensa forfex studio ponatur apertus,
Surgerè quò possit fumidus inde uapor.
Hoc mirè nares quia delectantur odore,
Præcipuè grauidis est odor ille bonus.
At si diuersum quisquam produxerit, atq;
Testes expertos fecerit ille uiros:
Hunc tu falsa loqui magno clamore probato,
Et iunge hæc dictis ultima uerba tuis:
Mentiris bone uir, mentitur Plinius ipse,
Doctus quantumuis esse putetur homo.
(Nam foetum grauidæ conceptū matris in aluo
Improbis ex illo dicit odore mori.)
O magna nuga, mendacia maxima, clames:
Noscere res istas Plinius unde queat?
Hoc ubi tu profers, multum te nosse putabunt,
Scripta q; magnorum peruolita sse uirum.
Pocula cum læto debes persundere Baccho,
Implebis largo pocula summa mero. 9
Atq; idè summan; replebis pocula ad oram,
Ne te inspiciendi sæpe fatiget onus.
Tum si conuiuas uino consperseris illo,
Quid refert? Vinum cui nocuisse queat?
Ne sis sollicitus nimium, si pauca terre
Effundas, magnum id crimen habere nequit.
Si nimis impletum cratera imponere mensæ 10
Non libet, aut domini iurgia seua times:

GROBIANVS, SIVE

De cyatho poteris modicum nisi displicet, haustum
Sorbere, & domino tradere deinde suo.
Vel, quod crediderim ciuilius esse, lagenæ
Reddito, si iusto est plenior ipse calix.
Sic etenim, si quid cyatho uolitabit in imo,
Quod quisquam mundum non satis esse putet.
Continuò uinum tibi diffundetur in omne, &
Dispersum poterit forte nocere minus.
²¹ Diuersi generis, nec nata in montibus iisdem
Hospitibus uina proposita esse uides?
Non opus esse puta curis pallentibus angere,
Ut teneas quo sint pocula replenda mero.
Quod propius positum te cernis, id arripe, & inde
Ordine posthabito pocula quæq; reple.
Quid nocet omnigenum Bacchi miscere liquorẽ?
Omne merum tellus una eademq; dedit.
Vinorum uirtus omnis cogetur in unum,
Si bene miscueris uina uetusta nouis.
Perfectam laudem uirtus unita reportat,
Quæ nisi iuncta foret, nil ualitura fuit.
Si mos iste tuus nouus esse uidebitur ulli,
Huic tu responsum tale repente dato:
Ergone Pæonia mos est tibi cognitus artis,
Indocte? & Medicæ notio nulla tibi est?
Sollicitis raro patientibus ulla propinant
Pharmaca, quin docta sint bene mixta manu.
Misceri uarias si non foret utile partes,
Nequaquam tantis mos foret ille uiris.

ES

DE MORVM SIMPLICIT.

Est eadem ratio seruanda in potibus istis,
Quos coquit in uarijs Saxonis ora locis.

Cum quisquam uacuum tibi dat cratera, iubetq; 12
Infundi, tali te ratione gere:

Fundo si quid adhuc hærere uidebis in imo,
Hoc epotandum noueris esse tibi.

Deq; suo cyatho si quis tibi fortè propinat, 13
Et iubet ut secum paucula uina bibas,

Autte uelle neges, aut exhaurito receptum,
Et sic, ut maneat guttula nulla super.

Tunc aliud poteris crateri infundere uinum,
Quiq; tibi dederat sic feret ipse recens.

Nec nudes crines: uel sic tua pilea tange,
Ut te iacturum, qui uidet, esse putet.

O quàm moratum poterunt te dicere cuncti, 14
Si cadat è digitis amphora fracta tuis.

Si dominus rapidam fuerit commotus ad iram,
Lenibus hunc uerbis conciliare potes:

Istius ebrietas mea causa est criminis, inque.
Peccato ueniam protinus ille dabit.

Si quem stare uides uino cratera uacantem, 15
Quem conuiuia negat quilibet esse suum.

Forsitan hunc aliquis, qui sobrius esse uolebat,
Crebra ut uitaret pocula, seposuit.

(Non decet ad mensam uacuos astare culillos,
Exhaustis requiem non decet esse scyphis)

Tu rape, & impletum mox cui uis cumq; propina,
Sic redit in seriem protinus ille suam.

Nec

GROBIANVS, SIVE

Nec tamen occultis sine fraudibus egeris illud,
Nam laus est, tectis fallere posse dolis.
Tu tua replebis cereali pocula zytho,
Quales in Saxonia gens celebrata coquit.
Ast alijs Bacchum & Cerealia muneramisce,
Plus bene commistis namq; ualoris inest.
Sic potes incautis imponere, ut ebria fiant
Turba, sed interea sobrius ipse manes.
Vel si conuiuias non est tibi fallere cordi,
Ebibe cum summa pocula cuncta fide.
Et sic euades reliquis prior ebrius, indè
Conuiuis melius ridiculo esse potes.
Exemploq; tuo cunctos hortaberis illo,
Vina ut certatim largius ipsa bibant.
Cernentes etenim te lantum ridiculumq;
Esse etiam læti ridiculiq; uolent.
16 Ne quem fortè domum patiaris abire uideto,
Quin multa titubent ebrietate pedes.
Et quamuis dominus tuus huic permittat abire,
Tu tamen hoc totis uiribus impediās.
17 Nec cuiquam debes infundere uina petenti,
Pocula quin cernas euacuata mero.
Ebibe fac uersum dicas, uina addere uinis
Ut stultum est, sic nil utilitatis habet.
Cur ego dissimulem, quòd tu tibi parcere tentas?
An me iusticiæ non meminisse putas?
Iustius egregijs uini potoribus, ullum
In terris hominum non reor esse genus.

Me

DE MORVM SIMPLICIT.

Me cunctis etiam nunc esse debbit eundem,
Ergo & in hoc famulus munere iustus ero:
Sic loquere, & quavis precibus te mille rogârit,
Non tamen infundes, ni prius ebiberit.
Hoc tibi solerti faciendum ducit o cura,
Forsan & hic aliquid, quod tibi proffit erit.
Nempè tuus conuiua citò temulentus abibit,
Lumina iucundi plena soporis habens.
Tu quoq; eò citius poteris tua corpora somno
Reddere, qui nimium manè relictus erat.
Debilitant iuuenum uigilate corpora noctes, ..
Corporibus uires reddit amica quies. ..
Hanc ergo ad metam toto contendit cursu,
Conuiuas potos ut remouere queas.
Id quoq; quod sequitur, uigili est tibi mēte notādū, ..
Et bona pars ueræ simplicitatis erit.
Si bina esse uides conuiuia in ædibus ijsdem,
Nec similes uitæ conditione uiros:
Forsitan hic potat stupidi fax infima uulgi,
Vulgi quod tantum commoda uentris amat.
Ast illic hominum non magna caterua bonorum
Considet, & lusu tempora pauca terit.
Et tibi concessa est uinorum plena potestas,
Totaq; cum clauis credita cella tibi est:
Magnum ferre potes iam simplicitatis honorem,
Vina bonis promens deteriora uiris.
Nec leuis est ratio, cur non depromere quisquam
Debeat eximijs fortia uina uiris.

Nam

GROBIANVS, SIVE

Nā magnos homines qui magna negocia tractāt,
Quosq; uagum magno uulgus honore colit,
Nequaquam fœda decet ebrietate grauari,
Ne poti quod non conueniebat agant.

» Ebrietas sensus contaminat improba cunctos,
» Et perdit totum cum ratione caput.
» Et tanto maius uicium esse putabitur illud,
» Quanto qui peccat maior habetur homo.

Ne fias igitur tam magni criminis autor,
Que bona sunt illis tradere uina caue.
Imò hominum genus hoc ad longū extendere tem
Longi colloquiij mutua uerba solet. (pus
Interea uino uideas moderatius uti,
Colloquiumque illis dulcius esse mero.
Et sic in multam traherent conuiuia noctem,
Et festinaret nullus abire domum.

Huic morbo haud aliopoteris ratione mederi,
Quam si des nullo uina probata modo.
Nam quando austero la detur lingua sapore,
Non cupient isthic delituisse diu.

Proq; malo uino numos exponere nolent,
Sicq; domum citius quilibet ire uolet.
Viuit adhuc fama Xantippe, Socratis uxor,
Fama, quam meruit simplicitate sua.
Fortè domum paucos conuiuas ille uocarat,
Ut possent animos exhilarare suos.
Cumq; diu tererent nocturnis tempora nugis,
Res ea Xantippe non ita grata fuit.

Tandem

DE MORVM SIMPLICIT.

Tandem colloquio quo finem imponeret isti,
illius in rixas lingua diserta fuit.
Sed modò contemni cùm se, rixasq; uideret,
Nil non tentandum credidit esse sibi.
Et flagrans solita mensam subuertit in ira,
Conuiuasq; suos iussit abire domum.
Hoc ego te facinus quoq; iam tentare docerem,
Si nimis hos uideas uelle sedere diu.
Sed reor illorum te maiestate moueri,
Atq; minus facinus tale placere tibi.
Ergo illos poteris uino remouere maligno,
Ut cupiant omnes currere sponte domum.
At reliquos melius tractare intende bibones, 19
Qui recte minimum mentis habere student.
Immunes etenim cùm sint à rebus agendis,
Cur studeant auidam freno inhibere gulam,
Parua uiris etiam sapientia sufficit illis,
Exiguumq; boni cordis habere sat est.
Impliciti magnis nullo sunt tempore rebus,
Curasq; ex animo deposuere suo.
Non sunt solliciti de prole & coniuge alendis,
Nec magnas curant querere diuitias.
Consilium saltem referunt huc pectoris omne,
Ut letis semper mentibus esse queant.
Ut bona uina bibant, & Bacchanalia uiuant,
Et uario lusu tempora cuncta terant.
His bona uina uiris, & praestantissima profer,
Sint licet in multis illa reclusa seris.

Insana

GROBIANVS, SIVE

Infana ebrietas tales delectat, & illis,
Quantumuis fortis potio nulla nocet.
Hunc hominū ut possis rabidorum augere furorē,
Ingenij profer consilium omne tui.
Et calcar nimium per se currentibus adde,
Et qua sponte ruunt, currere coge uia.
Largius ut potent, sapidissima uina propines,
Quæ uetera, & multi roboris esse scies.
Temperius potu uicti cogentur abire, &
Temperius somno corpora plena dare.

CAPVT VIII.

Cum bene crūt poti, uarijs de rebus habebūt
Colloquiū, & pro se quisq; disertus erit,
Tunc noua gestarum poteris miracula rerum
Audire, & cunctis gesta probanda modis.
Hic dicet qualis fuerit puerilibus annis,
Quam fuerit lusus promptus ad omne genus.
Qualis in exultans equitârit arundine longa,
Qualiaq; in ficto bella parârit equo.
Ille suos quondam iuuenis narrabit amores,
Quæ dederit blando uerba puella sono.
Successus rerum referet, casusq; suarum,
Quam fuerit felix, quamq; in amore calens.
O quanta ex imo suspiria pectore ducet,
Cum memor istius prosperitatis erit.
Dulcia præteritæ reminiscens tempora uite,
O quales gemitus corde dolente dabit?

Contrâ

DE MORVM SIMPLICIT.

Contrà alius referet sua magna incōmoda tristis,
Quæ quondam insano cæcus amore tulit.
Qualiter in media sit passus frigora flamma,
Qualiter & pluuias uicerit atq; niues.
Quòd uoti nullo sit factus tempore compos,
Et nihil impensas, nil ualuisse preces.
Forsan erit qui magna suæ præconia amicæ
Cantet, & ad cœli sidera laude uehat.
Is capitis flauos ornabit laude capillos,
Auri fulgorem quos superare canet.
Ceuscellas oculos dicet rutilare coruscas,
Quales Idaliæ credimus esse Deæ.
Os bene compositum referet, faciẽmq; rotundam,
In hilari lucens fronte perenne decus.
Candori mixtum testabitur esse ruborem,
Ceusint purpureis lilia mixta rosis.
Laudibus his totam tollet super æthera formam,
Quæ placeat, uel quæ sit placitura sibi,
Ast alij hinc aliud pro tempore quisq; loquentur,
Quisq; status dicet proratione sui.
Prælia narrabit Mauortius horrida miles,
Venator celeres laudat amatq; canes.
Cōmemorat pingues, qui gaudet frugibus, agros,
Lanigero opilio de grege multus erit.
Nauita de uentis, de fluctibus æquoris, illis,
Qui non uiderunt æquora, multa refert.
Quisq; suis de rebus habet quæ plurima dicat,
Et quæ grata tuis auribus esse queant.

D

GROBIANVS, SIVE

- 1 Tu tantùm patulas adhibe dicentibus aures,
Et totis animis singula uerba nota.
Tum si te quisquam conuiuia uocauerit ad se,
(Quòd fortè officijs indiget ille tuis.)
Exhausta ut repleas infuso pocula Baccho,
Vel facias aliud quod tibi mandat opus.
Dissimula uocem te percepisse uocantis,
Ingratoq; aures obstrue utrasq; sono.
Hoc quoq; Sirenum cantus fugiturus Vlysses,
Fecit, & euasit perfida tela necis.
Illeuit cera sociorum callidus aures,
Carmina ne possent per scelerata capi.
Sic tu, ne quò non libuit cogaris abire,
Dulceq; colloquium linquere, surdus eris.
- 2 At si non poteris saluo differre pudore,
Amplius & crebris uocibus ille uocat:
Tu uerò malle nugantibus auscultare,
Id facili poteris obtinuisse uia.
Tempus ut expectet modicum conuiuia preceris,
Et durus precibus non erit ille tuis.
Mox te uenturum tamen affirmare memento,
Quando habeat finem fabula cœpta suum.
Non adeò importunus erit, quin pauca roganti
Concedi saltem tempora posse putet.
- 3 Cùm grauis ebrietas cerebri penetralia sacri
Irrumpens, summa fixerit arce pedem.
Cumq; triumphârit iam de ratione fugata,
Mensq; erit è solio precipitata suo.

Grandis

DE MORVM SIMPLICIT.

Grandia de magnis surgent certamina rebus,
Differet, & uarijs lingua diserta modis.
Afferet hic animas post tristia uiuere fata,
Nec cum terrigeno corpore posse mori,
Sed mutare locum & noua corpora rursus inire,
Atq; hominis fieri quæ fuit antè feræ.
At res hæc alijs absurda uidebitur esse,
Nec doctrina illis Pythagorea placet.
Inuenias qui totam animam cum corpore credãt
Concidere, ut rapido cum perit igne calor.
Hic quoq; qui contrà pugnent reperire licebit,
Quiq; istam taxent uituperentq; fidem.
Deq; alio multi referent miracula mundo, 4
Qui procul à nostri sit situs axe poli.
Hic homines dicent cum dentibus ora canina
Pandere, & humana pellerè carne famem.
Diuersum statuent alij, nec posse putabunt
Naturam rerum talia monstrà pati.
Quisq; suis pro uiribus adferet argumenta,
Quiq; uelit uictus cedere, nullus erit.
Concipient multi sæuas pro regibus iras, 5
Et magnis uerbis prælia magna gerent.
Hosq; duces cælo supremis laudibus æquant,
Aetheriæq; domus hos super astra leuant,
Illos ad stygias detrudunt usq; paludes,
Vsq; adeò lingua uituperante premunt.
Hos contà quidam contraria sensa tenebunt,
Deq; suo nolent cedere proposito.

GROBIANVS, SIVE

Hi quoq; culpabunt, quos laudauere priores,
Quosq; solent illi uituperare, colent.
Nonnulli facient discrimina longa dierum,
Hic istis ater, candidus alter erit.
Sed contra inuenias ea qui discrimina tollant,
Inq; pari ponant conditione dies.
Sic quisq; adducet quæ se nouisse putabit,
Notitiamq; horum solus habere uolet.
Non feret hoc alter, sed & ipse peritus haberi,
Mularum rerum consilijq; uolet.
Hinc quascūq; theses dabit ipsa occasio præsens,
Arripient, & lis luctaq; grandis erit.
6 Forfan & à uerbis uenietur ad arma cruenta,
Proq; argumentis ensis acutus erit,
7 Tu parti alterutri succurrere fortiter insta,
Consensuq; tuo prælia cæpta iuuua.
In medium audacter prodi, positoq; timore
Depromas animi libera sensa tui:
Vince tuo strepitu cunctos, clamoreq; uince:
Stentoreumq; imo pectore rumpe sonum.
Cuncti obmutescent, intentiq; ora tenebunt,
Protinus ad uocis fulmina tanta tuæ.
Et simul ingenium felix animiq; uigorem
Mirati, tanta laude per astra ferent.
Hinc tu nobilis es, magnoq; in honore futurus,
Multisq; ingenij nomine carus eris.

CAPVT IX.

si

DE MORVM SIMPLICIT.

S Inimis extendent in multam ludicra noctem 1
Prælia, res non est ista ferenda tibi.
Fraudibus instructum multis decet esse dolisq;
Ut rectè iubeas quemlibet ire domum.
Ex te si quisquam, quota sit quæsiuerit hora, 2
Tu percontanti dicere uera caue.
Vix horam decimam cristatus prodidit ales,
Tu dic bissextam iam sonuisse diu.
Se pius hoc etiam facies cum nemo rogabit,
Ut discedendi tempora scire queant.
Si nihil horarum cursu noctisq; mouentur, 3
Nec tua quicquam uerba dolo a iuuant:
Tunc non immeritò manifesta dicere uoce,
Ut tandem uadant ad sua quisq; potes.
Et licet à domino non sis hoc dicere iussus,
Ingratum domino non tamen esse putem,
Diceret ipse eadem, saluo si posset honore:
Quod turpe est illi, te decuisse potest.
Cum primùm incipient, ut cedant, surgere poti, 4
Ne mora sit, clausas pande repente fores.
Cumq; tuo domino, conuiuæ, aut deniq; patri 5
Iam blæsum dicent accipientq; uale,
Tu pete consueti penetralia cara cubilis,
Et recrea dulci membra sopore tua.
Ipse tuus dominus (per te licet) hostia claudat,
Occlusas ædes si uolet esse suas.
Ipseq; candelas extinguat, sopiat ignes,
Postremus cubitum (sic Cato mandat) eat.

GROBIANVS, SIVE

- Vel tu candelam (consultius arbitror illud)
Dormitum quando cœperis ire, cape.
Ne fortè ad lapidem lædas tua crura pedesue,
Improba nox secum multa pericla trahit.
Per densas melius tenebras herus ire ualebit,
Aedis notitiam totius ille tenet.
In spissis solus sua uestimenta tenebris
Exuat, officij non eget ille tui.
Hoc specta, somnus tibi ne tuus impediatur,
Deq; alio nunquam cura sit ulla tibi.
- 7 De mensa cyatos & pocula tollere differ,
Manè eadem melius tollere tempus erit.
Omnia si tollas, & protinus omnia purges,
Vtilitas quæso quæ uenit inde tibi?
Aut ex quo possint homines cognoscere signo,
Hic quòd potatum fortè fuisset heri?
Imò aliud dicam, tu rectis auribus audi,
Ut monui, uites omne laboris onus.
- 8 Tu manè in mediam poteris requiescere lucem,
Ne minuat cerebrum nox uigilata tuum.
(Sed neq; enim debes de blando surgere lecto,
Quin pater aut dominus terq; quaterq; uocet)
Interea famulæ collecta poteria tollent,
Inq; suum referent pocula quæq; locum.
Quæq; tibi fuerant peragenda negocia, pro te
Efficient, & tu postea liber eris.
- 9 Cùm bene dormieris, uinumq; euiceris omne,
Surgito, sed medium sole tenente diem.

Tradidimus

DE MORVM SIMPLICIT.

Tradidimus suprâ præcepta salubria, surgens
Qualibus ornatus moribus esse queas.
Tu cuncta ut semper serues & ubiq; memento,
Singula ne sit opus dicta nouare mihi.
Sunt quidam uino qui delectantur adusto, 10
Hac sibi restitui se ratione putant.
Hoc & tu facito, si mos non displicet iste,
Nam mala sunt alijs exuperanda malis.
Multa docendus eras, simplex ut in omnibus esses,
Sed tempus præceps me properare iubet.
Singula si conertemur concludere uersu,
Vix istum caperet maxima terra librum.
Imperium siquidem stolidorum nulla coërcet
Meta, & stultorum regia sine caret.
Maxima percurro saltem, ne longius ipsa
Iliade, urgenti singula surgat opus.

DE MORVM SIMPLI CITATE LIBER SECVNDVS. CAPVT I.

Hactenus edocui qua simplicitate uocatos
A te conuiuas exhilarare queas.
Sed tanquàm famulū, cui non est plena potestas,
Et qui sub domini cogitur esse manu.
Qua ratione tuo inuitatos nomine tractes,
Alter hic extremo sine libellus habet.
Iam si fortè aliò fueris conuiuia uocatus,
Discito, queis uti moribus ipse queas.

GR OBIANVS, SIVB

- 1 Principiò ex puero quæres non pauca uocãte,
 Quos uocet, & quæ sit caussa quòd ipse uocet
 Quid sit mercatus, quid deniq; coxerit hospes,
 Et quos sit coniunx appositura cibos.
 Quas epulas coquus & quæ condimēta parãrit,
 Quo possis auidum pellere pane famem,
 Qualia sit promus uenienti uina daturus,
 Quæ bellaria, quæ pemmata quisq; ferat.
 An quoq; ducenda post fercula sumpta choreæ,
 Ecqua sit ad tales uirgo uocata dapes.
 Venturum dicas tandem cum singula noris,
 Ne tibi in ignotam sit pudor ire domum.
- 2 Sed cuncta ut possis meliùs retinere fidei
 In mente, & nullo decipiãre modo,
 Posce paratorum comedendorumq; libellum,
 Qui moneat quales det tibi lixa dapes.
 Hinc præscire potes quid edas, quid stare relin-
 Cui uino serues, queis epulisq; locũ. (quas,
 Prolatam è pera schedulam quoq; sæpe reuolues,
 Quæq; dedit releges fercula, quæq; dabit.
 Tum si quid coctum tu noueris esse, nec illud
 Allatum mensæ uideris esse tuæ,
 (Forsitan hoc alijs hospes uel lixa reseruat,
 Tempore quos paruo uelle uenire sciãt.)
 Excandescendi tunc causam & tempus habebis,
 Poscesq; iratus, quicquid abesse uides.
 Nõ mussanda crit hæc tibi facta iniuria, quòd sic
 Illusus uacuo sederis ore diu.

Sic

DE MORVM SIMPLICIT.

Sic prius instructus tandem conuiuia adibis,

Expectata diu cum breuis hora uocat.

Quando non procul est ad coenam tempus eundi, 4

In te non aliquam conuenit esse moram.

Neglige uicinum, qui est inuitatus eodem,

Quippe uiam solus tu reperire potes.

Neglige cuncta domi, et festinis gressibus ito,

Ne u sis postremus, primus adesse uelis.

Et mox plena mero spumanti pocula posce, 5

Sic falle ingrata tædia longa mora.

Vt quando reliqui ueniunt, sis potus abunde,

Teque hilarem dicat quilibet esse uirum.

Cum solus fueris, nec adhuc uenere sodales, 6

Illos aduigiles mox ut habere queas.

Vt te per totam possint audire plateam,

Stentorea totam uoce repleto domum.

Hanc ubi percipient, ad te uelociter ibunt,

Vt ueniant, siquidem tempus adesse scient.

Vel remaneto domi, donec te nuncius alter 7

Oret, ut ad coenam letus adesse uelis.

Tum dic uenturum, sed multo tempore differ,

Nec tandem nisi sis saepe rogatus eas.

Hospes quod coenam propter te differat unum,

Nequaquam laus est hæc fugienda tibi.

Magnarum credent tibi magna negociarum,

Esse data à magnis perficienda uiris.

At si crediderint te non uoluisse uenire, 8

In patinas hospes miserit ipse dapes.

D 5

GROBIANVS, SIVE

- Tuq; uides ueniens considerare in ordine cunctos,
 Sessuroq; tibi uix superesse locum.
 Obiurgandus erit tibi uerbis acribus hospes,
 Se sciat ut magnum posthabuisse uirum.
 Teq; in se certa commotum sentiat ira,
 Hancq; ignominiam pectore ferre graui.
 Talibus ecquid erã uenerandus honoribus? inque,
 Ecquid erat ratio talis habenda mei?
 9 Post ubi se multis prius excusauerit hospes,
 Placatus tandem discubiturus eas.
 Hic reliqui surgent uenienti forsitan omnes,
 Ut tibi cum magno detur honore locus.
 Tu primam quasi sis dignissimus arripe sedem,
 Quam tibi non digno nemo daturus erat.
 10 Quòd si nõ cernis uenienti assurgere quenquã,
 Sessuroq; tibi nullus habetur honos.
 Atq; aliquem superesse locum conspexeris ipse,
 (Seruatur magno forsitan ille uiro.)
 Hunc tu, ne sedeas extremo in fine, capeffe,
 Qui prior aduenit dignior ille fuit.
 Serius adueniēs, sedet haud bene, uel malè cœnat,
 Dicitur, id uero uerius esse puta.
 11 Per mensam ascendens pedibus subtiliter ito,
 Si conscendenti cedere nemo uolet.
 Commaculare luto mēsam, mappamq; quadrasq;
 Nil nocet, id summo tu quoq; iure facis.
 Cur etenim tibi nolebant hanc cedere sedem,
 Tum uacuam, & qua uix dignior alter erat?
 Ergò

DE MORVM SIMPLICIT.

Ergò quòd mensam pedibus maculaueris omnem,

Hec sit in illorum culpa relata caput.

Antè lauare manus quàm sacræ accūbere mēse, 12

Multos, nescio quo more, solcre uides.

Nil bonitatis inest in consuetudine tali,

Sed cur non proffit, caussa ferenda mihi est:

Sæua reluctantur feruenti frigora cordi,

Fontem uitalis corda caloris habent:

Inq; manus ueniunt occulti ex corde meatus,

Per totum sparsi qui tibi corpus eunt.

Ergò si gelidæ palmas immerseris undæ,

Tunc manus in gelida frigida fiet aqua:

Inde retrò curret paulatim in pectora frigus,

Heu cordi nimium frigora dura nocent.

Frigora natiuos extinguunt namq; colores,

Hoc homines multi iam pericere modo.

Tam subeunda tibi sunt magna pericula uitæ,

Si non uitabis sæpe lauare manus.

Cognita tartarei cuiuis natura ueneni est,

Ad cor paulatim quòd sibi quærat iter,

Sic frigus neruos retrò uenasq; pererrat.

Aq; tuis manibus cordis ad ima redit,

Hinc ubi iam multos in aqua te laueris annos,

Deficient uitæ stamina rupta tuæ.

Has caussas illi, qui te mirabitur, adfer,

Quòd non pro solito more lauare uelis.

Si uerò reliquos loturos esse uidebis,

Te primum in pelui qui lauet esse probem.

Quisquis

GROBIANVS, SIVE

Quisquis ibi fuerit maiori dignus honore,
Quid noceat post te quod lauet ille manus?
Nec solum digitos sed et os faciemq; lauabis,
Nec sudore tibi frons madefacta fluat.
Cumq; satis longo lauisti tempore, et ipsam
Immundam cernis sufficienter aquam,
Tunc cedas alijs, ut et ipsi utantur eadem,
Totaq; cum manibus si libet ora lauent.
Tuq; tibi interea de prima prospice sede,
Hinc qui te iubeat surgere, nullus erit.
24 Quando sedes qualis positus sit respice panis,
Hic illo melior saepius esse solet.
Est qui uel sacram uincat nigredine terram,
Talem Vestphalici uidimus esse soli.
Est etiam qui iucundo candore refulgens,
Possit Sithonas exuperare niues.
Hinc tu dum reliqui cessant, tibi prospice cautus,
Vulgari ut caueas pellere pane famem.
Surripias furtim, tibi qui bonus esse uidetur,
Surreptumq; tuo callidus abde sinu.
Postea cum fuerit partes distractus in omnes
Panis, frumenti qui melioris erat,
Cogentur reliqui nigrum quoq; mandere panem,
Si nondum fuerit durare repulsa fames.
Tam tibi non alijs poteris producere rursus,
In gremio furtim quem prius abdideras.
Quicumq; hoc cernet factum laudabile, certe
Alle tuis censor moribus a quibus erit.

Consilium

DE MORVM SIMPLICIT.

Consilium prudens simul admirabitur, & te
In corde haud modicum dicet habere salis.
Et fortasse tuam quandoq; imitabitur artem,
Exemplo factus doctior inde tuo.

CAPVT II.

Fercula quā primū in mēsam ponūtur opīma, 1
Tu rapidā in patina primus inūge manū.
Quod tibi cunq; placet rapias, ita diximus antè,
Frustra à me dictum tu nihil esse sine.
Et quascunq; dapes in mensam miserit hospes, 2
Quantumuis gustus iudicet esse bonas,
Inuenias aliquid quod culpes semper in illis,
Quodq; uelis uerbis uituperare tuis.
Hoc falsum dices, sed dices illud adustum,
Hoc tibi acetosum, dulce sed illud erit.
Idq; palam clara iubeo te dicere uoce,
Ut quiuis facili percipere aure queat.
Sic etenim falso confundes ora rubore,
Frustrā solliciti per tua uerba coqui.
Hac potes urbani nomen ratione mereri,
In mensa mutum turpe sedere tibi est.
Plurima uel semper garrire, uel usq; uorare 3
Me monitore tui muneris esse scias.
Si calet escanimis quam dextera misit in ora, 4
Dissimula quantum dissimulare potes.
Et lapidi permitte alios impingere eidem,
Ne solus damnū ludibriumq; seras.

Extrahere

GROBIANVS, SIVE

- Extrahere urentem rursus de faucibus escam,
 Et patinae extractam reddere fortè queas.
 Sed uix hìc ausim factum te tale docere,
 Quandoquidem nimum rusticitatis habet.
- 6 Verùm ne rursus sit opus comburere linguam,
 Id fugies tali callidus arte malum.
 Ore tuo in calidas susflabis fortiter escas,
 Spiritus ardorem temperat ille cibi.
 Nullius est usus nimis insufflare modestè,
 Quas secum uires lenior aura ferat ?
 Flaturus totas uento distendito buccas,
 Difficilis quasi sit buccina flanda tibi.
 Hinc uelut Aeolius mittat sua flamina carcer,
 Collecta in calidos flamina mitte cibos.
 Magno cum sonitu prorumpant fortiter auræ,
 Non secus ac flammam Sicelis Aethna uomit.
- 7 Valde urbanus eris, si conuertêris ad illum,
 Qui tibi uicinus contiguusq; sedet.
 Illius in uultum debes spirare calorem,
 Et calido totas spargere iure genas.
 Tum uerò reliqui plaudent, factumq; probabunt,
 Et talem lusum sæpe uidere uolent.
- 8 Quòd comitatur herū, nō fit sine laude catellus,
 Delitium domini qui solet esse sui.
 Talem duc tecum, prope te considat & ille,
 Huic etiam è patinis optima quæque dato.
 Quis conuiua illum detrudere sedibus ausit ?
 Nam dominum secum qui tucatur habet,

Cum

DE MORVM SIMPLICIT.

Cùm comedis, quātū potesingere faucibus unā, 9
Vt bene distendas oris utrumq; latus.

Tum si nō poteris stomacho transmittere, tritū 10
Dentibus, ariditas quòd uetat ipsa cibi,
Oris adhuc plenis cavitatibus, utere potu,
Cum potu melius ora per esca fluit.

In calicem tenues ex ore emittere micās, 11
Nil (agreste licet quis putet esse) nocet.

Nam cur non liceat dapibus confundere potum?
Cùm neutro istorum uita carere queat.

Ossaq; relliquiasq; & quæ tibi cunq; uidentur 12
Esse tuæ lautæ non satis apta gulæ,

Abijce sub mensam, quò sint alimenta catellis:
His quoq; quò uiuant conuenit esse cibum.

CAPVT III.

DE primo misso fuerint cùm uiscera tensa, 1
Zona relaxari (ut diximus antè) potest.

Iamq; puer quadras pinguedine colliget unctas, 2
Namq; neuis dapibus talis habetur honos.

Hic propera, & primus reliquis cūctantibus or-
Mox in uimineo corbe reponere tuū. (bem

Alterius quadram non sit tibi tollere cura, 3
Si uolet ipse potest tollere, quisquis erit.

At cùm redduntur quadrae pro more recentes, 4
Qui quadram capiat, tu quoq; primus eris.

Si puer in primis tibi non adiecerit illam,
Extensa fas est arripuisse manu.

Quidam

GROBIANVS, SIVE

Quidam matronas tanto dignantur honore,
Dent ut eis primas uirginibusq; quadras,
Hoc tu non facies, si quid mea dogmata curas,
Siq; tuum saluum uis decus esse tibi.
Ipse hominum mores qui sint hoc tempore nosti,
Vtere presenti qui sapis ergo foro.
Que facis accipiunt in partem cuncta sinistram,
Proposito quamuis feceris illa bono.
Atq; ita si fueris aliquo dignatus honore
Matronas celebres, uirgineumq; chorum,
Suspectum te, nescio queis de rebus, habebunt,
Credentes quod sis captus amore leui.
Parce tibi fama q; tua, ne fors an in illa
Infelix maneas suspitione diu.
Si post sublato mora sit prolixior orbes,
Et non adfertur protinus esca recens,
Non patiere diu dentes uentremq; uacare,
Si nondum fueris plenus, ut esse uoles.
Accipe de dapibus non segnis rursus eisdem,
Iam manducatum de quibus antè fuit.
Hisq; perunge novos alijs cessantibus orbes,
Et solus, nullo iam comedente, uora.
Scilicet in mensa non est pudor utilis ullus:
Qui negat hoc, sanis sensibus ille caret.
Cum tandè fuerint noua fercula reddita mensæ,
In noua festinam fercula mitte manum.
Antè tamen mappa maculatam tergere quadram,
Quantiuis precij mappa sit illa, decet.

Nam

DE MORVM SIMPLICIT.

Nam mensa hos propter mappis insternitur usus,
Ut queat hic quadram tergere quisq; suam,
Utq; manus multa pinguedine scilicet unctas,
Mundare, & digitos, oraq; tota queas.
Hæc tibi dicta semel semper repetenda memento.
Cum nondum fuerit pulsa molesta fames.
Vel si præ reliquis non nil uenerandus haberis, 7
In mensaq; tibi primus habetur honos,
Sicut cogantur reliqui expectare moranter,
In patina donec sit tua prima manus,
Tunc epulas multo contingere tempore differ,
Hoc maiestatem promouet usq; tuam.
Qua ratione notam fugeres leuitatis ineptæ,
Si mox conijcias fercula in ipsa manum?
Fortè minore queas attingere cuncta periclo,
Si non tam magno clarus honore fores.
Ergò non nisi sis iterumq; iterumq; rogatus,
Fercula protensa tangito lauta manu.
Interea tempus consumito, multa loquendo, 8
Vel cantu & rhytmis, ridiculisq; iocis.
In mensa cubito niti uel utroq; uel uno, 9
Dedecus esse tibi qua ratione queat?
Si tamen hunc morem pulchrum nõ esse putabis, 10
Ambas in gremio ritè reconde manus.
Inde potes rursus depromere, quando uidetur
Iam discerpenti tempus adesse cibi.
Vel quadra ludos facias, uel denuq; cultro, 11
Qualibet arte tibi longa terenda nota est.

E

GROBIANVS, SIVE

- 12 Pocula coenanti tibi sunt repetenda subinde,
Sic melius uenter digerit ipse cibos.
- 13 Solus clamores & pocula solus habeto,
Et moneo satis ut sis in utrisq; frequens.
Quantumuis alij sitiant, moneamq; frequenter,
Ut tradas cyathos, nil moueâre tamen.
Perge tuis clamoribus, ut uideâre disertus,
Nec nisi cum uisum sit tibi, uina bibas.
- 14 Cumq; bibes, nares emungere, tergere labra,
Res minor est, quam quæ sit facienda tibi.
Cur tibi res aliquam creet ista leuicula curam?
Non nisi permagna sit tibi cura rei.
Omnia quæ uentrem spectare scies ad eundem,
Cur detergendo dissociare uelis?
Seu caro seu potus fuerit, uel panis adêpsue,
Per stomachum uadunt omnia, perq; gulam.
- 15 Si tamen omnino tergendâ putaueris ora,
Seruiat officio candida mappa tuo.
Interula manicam quoq; protraxisse quibusdâ,
Inq; illanres tergere & ora, placet.
Hos si fortè uoles imitari, non prohibebo,
Et sic purgato largius ore bibes.
- 16 Pocula uicino, quamuis non postulet ille,
Proponas, potu cum recreatus eris.
Ne tibi fortè obstant, edere optima quæq; uolenti,
Neu faciant ne sit libera dextra tibi.
Inde queunt facile recipi, cum postulat usus,
Ut potu sauces œsophagumq; riges.

Verum

DE MORVM SIMPLICIT.

Verùm si uicinus eandem nouerit artem, 17
Vt tibi proponat uina molesta sibi.
Tunc uel festiua te uoce sitire negato,
Atq; illi placida pocula redde manu.
Vel potius totas effunde furoris habenas,
Profer & irato grandia uerba sono:
Cur mihi proponis tua pocula non sitienti?
Cur non hæc eadem te magis antè locas?
An mihi rem gratam facturum te esse putasti,
Impediat nostram si scyphus iste manum?
His quoq; si uerbis conuitia turpia iunges,
Efficies ne quid postea tale feras.
Nulla tamen mora sit, potare subinde decorũ est,
Vt taceam, quàm sit utile, quàmq; bonum.
Cùm reliqui cessant, cessantes gnauius urge, 18
Sobrius ut mensa surgere nemo queat.
Tum quoq; si quicquam deliqueris ebrietate,
Ignosci citius commodiusq; potest.
Mos est nonnullis secum spumantia uina 19
Ferre, & conuiuis hospitis illa dare.
Hic Rhenana feret, Franconica conferet ille,
At alijs alio sunt bona nata loco.
At tu nulla feres, saluo modò fiat honore,
Aut uili precio uina parata dabis.
Sed quando in mēsam ueniūt quæ quisq; ferebat, 20
Cùm primis quæ sint optima uina uide.
Inde scyphum magnū plenum post terga reponas,
Postea tu solus cūn libet inde bibes.

GRNBIANVS, SIVE

- Nam ne non ad te redeant ea uina, timendū est.
Hoc tu uitabis praeueniesq; malum.
- 21 Omnibus hinc reliquis ut latior esse puteris.
Plurima quae risum promereantur agas.
Incipe praecelsa letissima cantica uoce,
Deq; tuo letum carmen amore refer.
Quatuor humores nostri sunt corporis, illos
Affectu uario corda ciere ferunt.
Ignauo tristes, austeros terrea bilis,
Igne commotos esse furore facit.
Quid tibi multa leui et fatuo de phlegmate dicā?
Optimus est sanguis laetitiaq; dator.
Ergo ut sanguineum te credant esse, subinde
Canturus uocem tollito in alta tuam.
De choreis loquitor, de uiris, deq; puellis,
Blanditias profer delitiasq; meras.
- 22 Si tibi de magnis quisquam cratera propinat,
Cum bibit ille, calix mox rapiendus erit.
Nil referre puta, quod nondum porrigat ille,
Et quod adhuc illinc plus bibiturus erat.
Bis dat qui cito dat, leuis est sententia uulgi,
Hanc dic uicino, ni bibat ille, tuo.
- 23 Cum tandem fueris nactus cratera, bibendi,
Quos bene seruabis, tres tibi pono modos:
Cum te destituit malefidus anhelitus oris,
Cessandi primum tempus adesse putem.
Ni malis auram, cyatho nec ab ore remoto,
Ducere, quod fieri non sine laude solet.

ARD

DE MORVM SIMPLICIT.

Aut oculos quando replet lachrymabilis humor,
Cessare a potu me monitore queas.
Vrceus epoto uacuu cum deniq; uino
Cernitur, ut potes amplius inde caue.
Hec seruans citius fieri potes ebrius, inde
Exponas numos ne sine fruge tuos.
Cum comedis, magnas facies e panibus offas, 24
Has sentire tuo scilicet ore potes.
Galline pullis est escaterenda minutim,
Ne ledant teneram grandia frustra gulam.
Fortibus ista uiris metuenda pericula non sunt,
Qui crassum firmo tegmine guttur habent.
Ore loqui pleno si res ita postulet ulla, 25
Non ueto, sed potius suasor et autor ero.
Sæpius ambæsum condito intingere iuri, 26
Intinctumq; ori reddere, dulce sapit.
Cumq; ferè satur es, reliquorū attēdit o mores, 27
Et quæcunq; potes carpere, carpe libens.
Si uideas cultrum fortasse iacere supinum, 28
Qui coelos acie spectet, et astra poli.
Huic illide tui ferrata manubria cultri,
Dignus erit magnis risibus ille iocus.
Quidā in eo numerāt quot passibus inclita Roma
Distet ab hinc, et tot uerbera congemmant.
Hūc equidem morē, non reprobo, tu quoq; eundē
Seruans, applausu laudeq; dignus eris.

CAPVT IIII.

B 8

GROBIANVS, SIVE

PLurima sunt quae te possunt cōvincere agrestē
In cœna, & mores non didicisse graues.

// Sed res immensos secum trahit ista labores,

// Singula si mihi sint hoc recitanda loco.

// Non si Nasonis mihi sint in carminibus

// Omnia pro merito commemorare queam.

Simplicium tamen hic exemplum ponere morum,

Ex quo non possis discere pauca, libet:

Fortè fuit iuuenis quidam conuiua uocatus,

(Nupserat ingenuo pulchra puella uiro.)

Tyrigeta ille fuit iuuenis, quem nostra Doringum

Barbara corrupto nomine lingua uocat.

Venerat infelix ad mensam scior ille,

Namq; uno sonipes poplite clauduserat.

Festimans igitur, calcaria demere plantis,

Atq; ocreas pedibus non memor ille fuit,

Cumq; suis ocreis ad mensam accedit, & ecce

Huic propè se tribuit uirgo modesta locum.

Protinus offertur pinguis gallina sedenti,

Et bene cocta nouis artibus illa fuit.

Accipit, accepta q; ambas cum cruribus alas

Desecat, à quadra ne reuolare queat.

Præpositurus erat reliquum tibi candida uirgo,

Sub mensam è cultro trunca cadebat auis.

Quid tibi pro tali factio precer impie culter,

Sic dominum fallis dedecorasq; tuum?

Ille ignominia pallens se incuruat, ut ipsam

Gallinam à dura tollere possit humo.

TUM

DE MORVM SIMPLICIT.

Tum miser ingentem crepitum perterritus edit,
Ut nimium toto corpore curuus erat.
Oraq; mirando confusus honesta pudore,
Neglectis epulis aufugiturus erat,
Dumq; fugit, prendunt calcaria ferrea mappam,
Atq; illam secum qua fugit ille trahant.
Omnia sic iuuenis confundit, & omnia turbat,
Atq; auctus tanto linquit honore dapes.
Hic tibi non cultos ad mores præuius ibit,
Huc sequere, & simplex plus satis esse potes.
Cōtigit hinc alio quoq; tempore, ut hospes amicis
Quidam symposium fortè celebre daret.
Hic quoq; conuiuis digestis ordine, sedit
Nobilis urbano foemina iuncta uiro.
Ille caput piscis (Græci λέβηκα uocarunt)
Matronæ magna cum grauitate dedit.
Illa datam retinet, quasi sit dignissima, partem,
Et decerpta ab ea quæ placuere uorat.
Scrutari totum caput, & discerpere frustum
Negligit, id forsitan non ita docta fuit.
Et longus labor est ex arte resolvere cuncta,
Et precium istius uile laboris erat.
Ergò sub mensam totum caput abiicit illa,
Ut rapidi carpant interiora canes.
Ille suæ tantam uicinæ simplicitatem
Conspiciens, æquo pectore ferre nequit,
Et caput abiectum rursum tellure leuauit,
Adq; illam uerbis æcribus usus, ait:

GROBIANVS, SIVE

Non pudet ò mulier facinus cõmittere tantum?

Ecquid tam fœdis moribus esse pudet?

Hoc caput appositũ magni tibi nomine honoris,

Non ut sub mensam proijceretur, erat.

Si tibi non libuit frustim discerpere, nobis

Reddendam, nostra pro pietate, fuit.

Reddidit illa nihil, tantũ confusa pudore,

Condidit in tacito lumen utrumq; sinu.

Dic uter urbanus fuerit magis, eq; duobus,

Vtrum commendes, uituperesq; refer.

1 Istaq; tu sequitor clarorum gesta uirorum,

Sed sic ut longè uictor abire queas.

2 Sic bibe, sic cœna simul ut potusq; saturq;

Euadas, requies nulla sit antè tibi.

3 Et si singultus tum cœperis edere crebros,

(Non dubia hæc uomitũ signa præire solèt.)

Hoc ne mireris fieri, neq; turpe putato,

Obstantesq; tibi surgere coge uiros.

Eijce digressus paulum quodcunq; grauabat,

Ad mensam ablutis dentibus inde redi.

Cumq; reuersus eris, uentrem iam denuò reple,

Et noua iam uacuum repleat esca locum.

Non bene ferre potest rerum natura creatrix,

Vllum sub cœlo, qui uacet esse, locum.

At si non poteris uomiturus surgere cœna,

Sub mensam lepidum protinus abde caput.

Hic stomachus reddat quantũ uolet absq; timore,

Ad gratum canibus lingere munus crit.

Nce

DE MORVM SIMPLICIT.

Nec uomitus illi turpes posse esse uidentur,
Luxurians laudi cui datur in gluuies.
Quin etiam multis nullus conuiuia probatur,
Quin certis potum se probet esse notis.
Omne feres igitur punctum, si tempore cœnæ,
Ebrius, ex nimia sedulitate, uomas.
Cunctorum risus magnumq; merebere plausum,
Hæc q; tibi semper fit meruisse labor.
Materiam quoq; de qua manè iocentur, habebūt,
Et tu potores nobilis inter eris.

CAPVT V.

Post quã epulis exēpta fames, mappæq; remotæ.
Pura ad tingendas ponitur unda manus.
Pigritia est uitium, ne sis piger arripe peluim,
Primus, & hic palmas primus utraq; laua.
Hinc os & faciem, quãto tibi tempore uisum est,
Abluc, tum reliquos inde lauare sine.
Et post te matrona lauet, quantumlibet illa
Clara sit, & post te uirgo colenda lauet.
Pura etenim crassas sordes magis abluit unda,
Quã quæ iam multa turbida facta manu est.
Inuenias ad eò quosdam tamen esse modestos,
Ut nullam sumant ni iubeantur aquam.
Vel certè expectent, donec reliqui prius omnes
Abluerint, & se deinde lauare uelint.
Illos conspiciens securos, nilq; timentes,
Affuso liquida fonte rigabis aquæ.

GROBIANVS, SIVE

- Et caput, & faciem, persunde & lumina frontis,
Hoc precium tali pro pietate ferant.
Iste iocus cunctis tantum mihi crede placebit,
Atq; extolletur laudibus iste iocus.
- 3 Pemmata cum ueniunt mensis allata secundis,
Gnauiter hoc, ne sis forte secundus, ages.
- 4 Verte tuo arbitrio patinas, & singula uerte,
Quaeq; tibi arident absq; pudore rape.
- 5 Non opus est pomis abscindere uelle putamen,
Cur quid agas, quod non esse necesse putes?
Et stomachum melius, inunusq; ingesta coquendi,
Cortice cum uiridi poma comesta iuuant.
Siq; diu fueris purgando cuncta moratus,
Interea arborea diripientur opes.
Et cum deinde uoles patinis immittere palmas,
Rursus ibi nil quod diripiatur erit.
Dum superesse uides aliquid, cessare caueo,
Non poteris tales semper habere cibos.
Fercula de mensa nec conuenit illa remitti,
A mensa recipi pemmata nulla decet.
Illanec apposuit quod rursus tolleret hospes,
Sed posita ut saltem quisq; uoraret erant.
- 6 Ergo cum satur es, si pemmata lauta supersunt,
Haec poteris manica condita ferre domum.
- 7 Dente nuces aperi, mucronem frangere cultri
Ni cupis, haec omni suffuge damna modo.
Vidi nonnullos qui grandibus ictibus ipsas
In mensa positas comminuere nuces.

Cuncta

DE MORVM SIMPLICIT.

Cuncta resultabant in mensa pocula ab ictu,

Hosego tum fortes rebar habere manus.

Vidi qui pedibus calcatas frangere possent,

Nucleus in durat colligeretur humo. (tro,

Quos tu cūq; uoles sequitor, modo parcere cul-

Triste aliquod damnum ne ferat inde, queas.

Vicinumq; tuum cortex est antè locandus, 8

Nec res ista sua commoditate caret.

Nempe tuus seruatur honos rationibus istis,

Ne uideâre nimis fortè fuisse uorax.

Et quaecunq; tuo scis non placitura palato,

Porrige uicino protinus illa tuo.

Si propè te uirgo consederit ulla, proteruè 9

Semper colludes, & petulanter ages.

Illi te melius nil commendare putato,

Quàm si multa queas uerba iocosa loqui.

Tum digitos si gemma tuos exornat, & aurum, 10

Aut torques collum circuit unca tuum,

Vel si fila tuam prætexunt serica uestem,

Vel te aliud si quid condecorare putas,

Id quocunq; modo potes ostentare, subinde

Ostentes, mirè complaceasq; tibi.

Illam tui magno mox corripietur amore,

Et tua perpetuò scilicet esse uolet.

Splendidiore citò capiuntur ueste puellæ,

Auroq; haud rarò conciliatur amor.

Tu quoq; nonnunquam gemitu fatearis amorem, 11

Et profer nutu pectoris ima tui.

Sæpe

GROBIANVS, SIVE

12. Sæpe propinabis, deinde ut respondeat illa
 Cogito, sic cernet quòd uehementer ames,
 Nulla tibi requies sit, nulla modestia cura,
 Inter potandum cuncta decere scias.
13. Quòd si quis tacito fuerit sermone loquutus,
 Et clam uicino dixerit ulla suo.
 Tu patulas aures submissis arrige dictis,
 Ut clam quæ loquitur percipere ipse queas,
14. Quæ cunq; incipient alij, quæcunq; loquentur,
 Tu quoq; de his aliquid dicere promptus eris.
15. Vel si nullus erit qui grandia uerba loquatur,
 Tu solus poteris grandia uerba loqui.
 Solus Stentoreo magnùm clamore tonabis,
 Exemplum ut de te sumere quisq; queat.
 Non tibi defuerint quæ possint plurima dici,
 Si modò facundis uocibus esse uoles.
 Prolixa est series absentum rodere uitam,
 A culpa ebrietas uindicat hoc facinus.
 Vel tua præteritæ commissa piacula uitæ,
 Quantaq; patrâris crimina ubiq; refer.
 Multos hoc uidi captantes nomine laudem,
 Crimina quòd possent commemorare sua.
 Grandia de minimis moueas certamina rebus
 Si modò, qui tecum disputet, ullus erit.
 Sic cane, sic clama, ne pro clamoribus istis
 Exaudire aliquis uerba sua ipse queat.
16. A quo quã monitus, lingua ut moderatius uti,
 Utq; loqui saltem uerba minora uelis,

Clamabis

DE MORVM SIMPLICIT.

Clamabis magis, & uocem magis exaltabis.

Liber es, idcirco libera lingua tua est.

Nulli cede manus uictas, succumbito nulli,

17

Præter te nullum uera fateri loqui.

At tibi si nolit tuus aduersarius usquam

18

Cedere, propositum uultq; tenere suum.

Iratus surges, atq; inde iratus abibis,

Nec dices cuiquam, cum fugis inde, uale.

Vel quæ non poteris clamosa uoce tueri,

Pugnaci tibi sunt illa tuenda manu.

Educto gladio, Maiorq; Minorq; probetur,

Et dubijs fiat dura per arma fides.

Argumenta potest gladius quoq; soluere strictus,

Vel uolitans tota canthara iacta domo.

Si nil tale libet, nec sunt tamen ocia cura,

19

Perdenda est alio temporis hora modo.

Symbolon educto mensis incidito cultro,

Et nomen signet scripta litura tuum.

Sic te nulla dies unquam memori eximet æuo,

Sic quòd ibi fueris cuiq; uidere licet.

Strennua cum fuerit potatio, fortiter uno

20

Haustra, quæ ueniunt pocula cuncta bibas.

Peccatum est etenim fieri per plura, quod uno

Absolui poterat commodiore modo.

Epotum rursus coram te ponere uitrum,

21

Impletum uino rursus ubi illud erit,

Atq; propinanti bis respondere, decorum est,

Id quoq; damna tibi non ita magna dabit.

Sed

GROBIANVS, SIVE

Sed citius fies potus, citiusq; redibis,
 Insana titubans Ebrietate domum.

- 22 Ire domum nunquam debes, quin hora secunda
 Iam mediam noctem præterijisse notet.
 Et quamuis uideas, dormire quòd expetat hospes,
 Nequaquam tamen, ut dormiat ille, sines,
 Atq; etiam si te per sacra deosq; rogârit,
 Tandem ut digneris potus abire, nega.
- 23 Imò si quenquam dormitum abijsse rescisces,
 Quòd uino uictas cesserit ille manus.
 Hunc decet è lecto conuiuia in ipsa reduci
 Inuitum, nudo sit licet ille pede.
 Tum primùm incipies Bacchi libare liquorem,
 Et furere, & sensus exhilarare tuos.
- 24 Pocula tum demùm franges, frangesq; fenestras,
 Sic quòd postriduè persoluâtur erit.
 Hinc ut in fractis ponatur imago fenestris
 Effice, nobilibus mos placet iste uiris.
- 25 Ipsam disiectis fornacem frangito scamnis,
 Hinc, cum laude, potes cum libet ire domum.
- 26 Antè tamè cum nonnullis noua fœdera inibis,
 Et socios debes antè parare nouos,
 A quibus ad cœnam cras inuiteris optimam,
 Nec te uenturum, quando uocâre, nega.
 His ego nōnunquam quoq; callidus artibus usus,
 Ad non speratas aduocor ipse dapes.
 Quando tuis tandem uiuemus in ædibus? inquam,
 Quando erit ut nobis sit tua aperta domus?
 Protinus

DE MORVM SIMPLICIT.

Protinus ille mihi dicit, cogente pudore :
Tempore quo libitum sit tibi cunq; ueni.
Sitibi sic uisum est, cras coenæ tempore adesto,
Pro censu tibi erit coena parata meo.
Mox me polliceor uenturum, & de iero sanctè
Hoc quasi deuota postulet ille prece.
Hunc sequitor morem, non est tibi inutilis ille,
Sic conuiuia etenim sæpius esse potes.
At si quis quoq; te stratagemate temet eodem, 27
Promittas temerè me monitore nihil.
Esse uocaturum, cum debeat ille uenire,
Dicito, sed fieri non bene posse modò.
Publica sunt mihi iam commissa negocia, & illis
Implicitus multis fortè diebus ero.
Hæc ubi confeci (dic) teq; aliosq; uocabo,
Exbilaraturus pectora uestra mero.

CAPVT VI.

OMnibus ex animi uoto sic ordine gestis, 1
Iubila congeminās, incipe abire domū.
Nec quæras quanto precio potaueris, illud 2
Hospes manè potest commemorare tibi.
Si quid habere uolet, te deinde uel ipse monebit,
Tureticens tuguri tecta subito tui.
Tantos clamores per totas æde plateas, 3
Ut te conuiuam quisque fuisse sciat.
Vicinum patitor nullum dormire, sed omnes
Ob strepitum facies euigilare tuum.

Huius

GROBIANVS, SIVE

- Huic maledic, illum constanter ad arma lacesse,
 Si modò quid toto pectore cordis habet.
- 4 Offensas ueteres, ueteresq; ab origine rixas
 Ut renoues moneo cum bene potus eris.
- 5 Cum uenit tandè, ut tua uerba superba retūdat
 Mox tibi festina est arripienda fuga,
 Ne nimis incidat magno tibi uulnere uenam,
 Et manet nimius forsitan inde cruor.
- 6 Non illos quoq; uitupero, qui nocte fenestras
 Saxis ut frangant, diminuantq; petunt.
 Tu quoq; nonnunquam facies ea, namque bibaci
 Ebrietas homini cuncta licere facit.
 Talia si faciens uigiles exciueris urbis,
 Qui te concludant carcere, magnus eris.
 Tutus ab insidijs inimici, in carcere deges,
 Et nolet tuus hunc hostis adire locum.
 Illic igni uomi deges quoq; solis ab aestu
 Tutus, et à pluuia Scythoniaq; niue.
- 7 At si tam felix fueris, ut nemo sequatur,
 Nec tua te quisquam facta patrare uetat.
 Tandem ubi fecisti mala plurima, perq; plateas
 Sat conturbasti singula, abito domum.
- 8 Ianua nunc quanto tua sit pulsanda tumultu,
 Accipe, quò coniunx accipiendam modo.
 Principiò tanto pulsare memento fragore,
 Ut tonitru, quisquis percipit, esse putet.
 Nec cesses, donec pulsando fracta fatiscat
 Ianua, pulsanti quæ tibi dura fuit,

Quòd

DE MORVM SIMPLICIT.

Quòd si fortè tibi uenienti occurrerit uxor, 9

Vt reseat clausas officiosa fores,

Excipiatq; suum blando sermone maritum,

Quem plenum multo sentiet esse mero.

Huic tu sublata colaphos impingito dextra,

Nec quicquam, culpam non meruisse, iuuet,

Verbaq; uerberibus superaddito grandia duris,

Ad nutum discat quò trepidare tuum.

Nux, asinus, mulier, cum tristia uerba cessant,

Nil rectè faciunt, mobile uulgus ait.

Ergò tua ut rectè faciat, quæ præcipis, uxor,

Nimirum plagis erudienda uenit.

Non ibis cubitum, quin te ueniente resurgat 10

A uix incepto tota sopore domus.

Acribus hic uerbis erit obiurgandus, at ille

Verberibus sæuis excipiendus erit.

Quicquid in immenso peccauit quilibet anno,

Cum fueris potus cui libet obijcies.

Vt te ceu dominū, timeant, uereantur, honorent,

Maior quàm tu sis nullus in æde tua est.

Sic inde in dulcem declines lumina somnum, 11

Vt lectus de te præmia digna ferat,

Ne desit famulæ quod sit sibi deinde lauandum,

Mercedem gratis ne ferat illa suam.

Exurgens somno media iam luce, uel antè, 12

Mox tibi quod comedas querito, quodq; bibas,

Antè tamen uinum potabis cautus adustum,

Inde fugit capitis diluiturq; dolor.

F

GROBIANVS, SIVE

Hoc poto, sumptoq; cibo, requiesce parumper,
Dum sit ab uxore coena parata tibi.
Tunc tibi de grato surgeñdi erit hora sopore,
Vt recrees sumpto corpus inane cibo.
Appositaq; tibi coena, Benedicite, coniunx,
Foeminei moris quod solet esse, leget.
Quand; insanus heri fueris, quam mem is egenus,
Quam non constiterint linguaq; mensq; sibi,
Quam mala sis illi, quam detestanda locutus,
Texet prolixam forsitan historiam.
Hoc à te fractum quoq; commemorabit, & illud:
Illa futura satis concio longa tibi est.
13 Cùm te res tandem tales audire pigebit,
Talia ne pergat dicere uerba, iube.
Si paret satis est, at si parère recusat,
Et pergit gestas res memorare tuas,
Corripe mox, quacũq; tibi furor arma ministrat,
Illaq; in uxoris mitte repente caput.
Illa procul dubio præstare silentia discet,
Nec tibi erit rixis inde molesta suis.
Plura ego te, si non fieret mora longa, docerem,
Ipse etiam per te multa uidere potes.
Nostra tibi exemplar tantum generale figurant
Carmina, nec scribi singula ritè queant.
Ipse tibi finges præcepta salubria morum
Plurima, simplicibus non reprobanda uiris.

CAPVT VII.

Tu

DE MORVM SIMPLICIT.

TV. quoq; cōuiuas aliquos quādoq; uocato, 1
Quos tamē ut ueniāt cogere uelle caue.
Et si qui uenient quos non speraueris, illos 2
Protinus hoc iubeas rursus abire modo:
Fortassis uerum est à me uos esse uocatos,
Attamen id certò non scio: potus eram.
Inter potandum sum uobis si qua loquutus,
Scribenda in liquido nonne fuere mero?
Vel sic excuses, ut honoris uerba fuisse 3
Dicas, eiq; animo dicta fuisse, neges.
Vel dic uxorem iam non satis esse paratam, 4
Utq; uelint alio tempore adesse, roga.
Nec tamen id semper facies, aliquando receptis,
Quos inuitâras, fercula grata dabis.
At si sponte sua prandendi tempore nondum 5
Adfuerint, iterum nemo uocandus erit.
Nec quenquam expectes, quicūq; in tēpore adesse
Negligit, emanat tempus in omne, sine.
Seriùs adueniens sedeat malè, uel malè cœnet, 6
Et fieri summo talia iure sciat.
Vel concludere fores, præscripta ubi transijt hora, 7
Ne serò adueniens introiisse queat.
Clausâq; pulsanti reſeratur ianua nulli,
Exclusus poterit rursus abire domum.
Ast intromiſſis, nec aquam, manus unde lauetur, 8
Nec quibus insideant scamna parata dabis.
Verre pauimentum, cunctos ubi cernis adesse,
Ne non purgatum forsitan esse putent.

GROBIANVS, SIVE

- 9 Non de conuiuis tibi cura sit ulla locandis,
Permittas sedes ut sibi quisque legat.
Sic in te nullus culpam transferre ualebit,
Qui putat indignum se tenuisse locum.
- 10 Fercula quæ ponis, ne non sint grata uocatis
Hospitibus, magnis laudibus illa uehas.
Commemores quãto precio sint empta, uel unde,
Et quanto ueniant illa labore tibi.
Quiliter, & quantas sint omnia cocta per artes,
Magnifica sollers singula uoce refer.
Quoq; magis laudes & sis acceptior, adde
Vix alium tali posse parare modo.
- 11 Nec tamen ut carpant epulas, hortaberis ullos,
Qui sensere famem, nil monitoris egent.
Qui non esuriunt, illos hortabere frustra,
Plenus enim uenter fercula nulla cupit.
- 12 Nec præpone dapas alijs: satis atq; superq; est.
Exemplum ut statuas, largiter ipse uorans.
- 13 Cùm saturi fuerint, mensæq; epulæq; remotæ,
Fortiter ut potent fortia uina iube.
- 14 Hinc potus cui cunq; uoles intendito litem,
Namq; tua quiduis semper in æde licet.
- 15 Si sentis aliquos offendi moribus istis,
Hos exire tua coge repente domo.
- 16 Cum reliquis uiuas genialiter atq; benignè:
Sobrius & ne quis possit abire uide.
Atq; fores forti munitas obice claude,
Illas nec rursus quenquam aperire fines.

Emittes

DE MORVM SIMPLICIT.

Emitte nullum, quamuis sit maxima caussa,

Emitti cur se postulet ille foras.

Nam sic efficies paruo faciliq; labore,

Illis ne libeat saepe redire tibi.

Matula sub mensam ponatur maxima, in illam 17

Quicquid opus fuerit reddere quisq; potest.

Et sic per totam noctem potate sedentes, 18

Atq; isto cubitum tempore nullus cat.

Lucifer Oceanum surgens cum liquerit almus,

Tunc discessuris pande repente fores.

Ire domum melius poterunt etiam absq; lucerna,

Cum praeberere facem coeperit orta dies.

Per lucem dormi, cum caetera turba laborat, 19

Sub noctem uicta uina sopore petas.

Sic cum diuitijs alij atq; labore fruuntur,

Tu Mendicantum de grege frater eris.

Quid tibi cum curis & solitudine Pluti?

Vnica sit laute uiuere cura tibi.

CAPVT VLTIMUM.

Iam tibi pauca dabo praecipua, sed ordine nullo,

Quo mihi suppeditat rustica Musa modo.

Tempore quae tibi sunt quouis seruanda, locoq;

Quae supra longum commemorare fuit.

Non eadem tamen esse aetatibus apta quibusuis

Arbitror, arbitrio dispice cuncta tuo.

Quae tibi conueniunt hinc, cum res postulat, ipse

Accipiens apta moribus illa tuis.

F 3

GROBIANVS, SIVE

- Iudicio stes ipse tuo : quia crimine ab omni
Excusatus eris simplicitate tua.
- 1 Sunt in delicijs cancri, si forsitan illos
Apponi mensæ te comedente uides.
Exiguos alijs sine tu tenerosq; placere:
In magno siquidem plus quod edatur erit.
Non tamē esse bonos magnos reputaueris omnes,
Hoc signum fallax sæpius esse solet.
Ergò tibi certam normam trademus, & inde
Cognosces cancrum, sit bonus, anne malus:
Inspice, sub cauda quibus oua latere uidebis,
Illos audacter dixeris esse bonos.
Hosq; tenens comedas : ubi si non uideris oua,
Suspecti debent protinus esse tibi.
Suspectosq; tibi, uicino apponito, ut ille
Mandat quæ stomacho non placuere tuo.
Vel mox inspectos in lancem reijce, & inde
Arripias alium qui tibi cunque placet.
Nec quenquam retine nisi qui bonus esse uidetur,
Multaq; sub cauda qui gerit oua sua.
- 2 Utq; uores totos, nè quaquam sua deo cancos,
Res nimium longam posceret illa moram.
Sufficiet mollem concolorum exugere uentrem,
Ut plures reliquis hac ratione uores.
Attamen in mensa uolo te seponere chelas,
Et caudas utidem, si tibi fortè placet,
Sic quando nulli reliquis in lance supersunt,
Sepositas chelas tu bene solus edes.

Hab

DE MORVM SIMPLICIT.

Has Expectantes quidam dixere, quòd illas
Non, nisi cùm reliquis nil modò restat, edant,
Hoc nuper quendam uidi quoq; posse, sed unus
Qui mores istos non bene ferret, erat,
Ille, ut erat lepidus, factisq; facetus & ore,
Vicino occultas collocat insidias.
Quem cùm cancerorum seponere brachia cernit,
Protinus extensa corripit illa manu.
Et, qua propter ait, non uescere partibus istis?
Has uel præcipuas stultus ego esse putem.
Non equidem soleo cõtemnere brachia cancri:
Si tibi non uisum est frangere, cede mihi.
Dixit & extemplo prædam confregit, & edit,
Vicinoq; nihil reddidit inde suo.
Tutiùs est igitur oculis imponere peræ,
Vnà cum caudis brachia rapta suis,
Sic nemo rapiet, sed tu tibi solus habebis,
Atq; domi & quodocunque libebit, edes.
Nec solū cancos, sed quæ tibi cunque probātur,
V sibus ut serues illa memento tuis.
Magnorū hīc possem recitare exempla uirorū,
Illa sed ingenuis sunt odiosa uiris.
Quòd si quis missas sibi legerit ipse tabellas, 3
Quæq; legit, non uult omnibus esse palam.
Tum quocunq; modo quoq; te coniunge legenti,
Si potes tacita tu quoq; uoce lege.
Nec puto quòd quisquā uitio tibi uertere possit,
Quòd sint lecta oculis scripta aliena tuis.

GROBIANVS, SIVE

Nonne uir eximius patriæq; insignis amator,
Tullius Ausonia Consul in urbe fuit?
Ille suis certè non paucula scripsit amicis,
Quæ diuulgari non decuisse putes.
Attamen illius nullo prohibente leguntur
Literulae, & nullus qui stomachetur adest.
Et cur quæ nostro scribuntur tempore, eodem
Non liceat pacto scripta minora legi?
4 Quòd sit culter hebes damnū tibi ferre putabis?
Quòd facere officium non queat ille suum.
At uidi solitos duris illidere saxis,
Ne promptus nimis ad fercula cuncta foret,
Imò acies serræ formam dentesq; referret,
Nec caret hæc usu callida techna suo.
Scilicet assatus si quando apponitur anser,
Anser qui pingui uisitur esse cute,
Tum te pellicula bona pars malè scissa sequitur,
Hanc in delicijs uulgus habere solet.
Præstat id officium culter serratus, & idem
Excusat, si quid criminis illud erit.
5 Vidi alium cuius culter, cum se inderet assam,
Noluit officium promptus obire suum.
Protinus ille sua ueritus ne parte careret,
Consilio tali præmeditatus agit:
Arreptam carnem solers è lance, sub ala
Firmius ut posset continuisse locat.
Inde manu forti non paruum auellere partem
Tentat, & auulso non caret ille bolo.

nde

DE MORVM SIMPLICIT.

Inde tamen reliquam patinae non reddere carnem

Negligit, agrestis ne reputetur homo.

Hæc ideò refero, ne facta celebria desint,

Vnde tibi exemplum sumere rite queas.

Frigidus in calidum forsitan neniens hypocaustū, 6

Siue illic notus, siue alienus eris.

Mox ad fornacem frigans accurrito, mox q̄;

Calfaciasq; manus calfaciasq; pedes.

Et pedibus laxam frigentibus exue pellem,

Qua malè pes contra frigora tectus erat.

Dempta pelle, pedes algentes rectius ignis

Recreat, & citius discutit inde gelu.

Si libet exutas caligas quoq; pendere ibidem,

Non ueto, nec nullum res habet illa bonum.

Sæpius est tetrus infectus odoribus aër,

Tum cerebri crasin turbat iniquus odor,

Suspensis caligis foetor prior effugit omnis,

Et patulas nares hîc nouus intrat odor.

Aëris hac uitium corrupti tollitur arte,

Ne posthac cerebrum lædat ut antè tuum.

Si cui displiceas, minimum referre putato, 7

Omni bus in mundo nemo placere potest.

Omni bus in mundo cùm possit nemo placere,

Vt nulli placeas cura sit una tibi.

Inuita debes nihil attentare Minerua,

Quodq; nequit fieri non uoluisse decet.

Cùm de nonnullis animus fert paucula rebus 8

Dicere, quid deceat te meminisse uelim.

GROBIANVS, SIVE

Non uolo simpliciter nimū breuiterq; loquaris,
Copia uerborum plenior apta tibi est.
Ne non Rhetorica uidearis in arte peritus,
De nihili rebus te uolo multa loqui.
Principio prolixo, ambagibus utere longis,
His auditor enim conciliandus erit.
Aptè si nihil est ad rem quod dicere possis,
Nil refert, quamuis accipe materiam.
Romanas acies & Punicæ prælia narra,
Vel mundi & rerum quæ sit origo refer.
His dictis patulas postquam calfeceris aures,
Rem tibi tunc ipsam dicere tempus erit.
Nec quenquam permitte tibi tua rumpere uerba,
Quin tu desieris ulteriora loqui.
Ausus si quis erit te interpellare loquentem,
Audiat is linguæ iurgia multa tuæ.
Nil pudet exclames, ô morum ignare bonorum?
Nil pudet? & tantos sic uenerare uiros?
Hac tibi non paruos ratione parabis honores,
Gloriaq; hoc pacto magna futura tua est,
10 Quasq; geris uestes uario distingue colore,
Quod uarium est, oculis gratius esse solet.
Gaudet enim uarijs natura coloribus ipsa,
Naturæ dubitas tu documenta sequi?
Aspice sub densis cœlestem nubibus arcum,
Diuersi radios ille coloris habet.
Aspice plantarum formas, pennasq; uolucrum,
Aspice quas gemmas India diues alit.

Diuersas

DE MORVM SIMPLICIT.

Diuerſas nunquàm potes enumerare figuras,

Omnia tam uarijs ſunt maculoſa notis.

Qui duce natura uiuit, bene uiuit: & illum 22

Dixerit à recta nullus abeſſe uia: 22

Hanc tibi in hac etiã proponito parte ſequendã,

illa, quid addeceat, monſtrat ubiq; tibi.

In uarias partes quoq; ueſtimenta ſecare, 12

Nescio quid noſtro tempore laudis habet.

Hoc uel cum primis, ſi quid mea dogmata curas,

Iſtis te monitum uerſibus uelum.

Truncus, iners, caudex, & uilis habebere uappa,

Diſſecta corpus ni bene ueſte tegas.

Si uerò partes miſerè laceraueris omnes,

Vt nihil integrum corpore penè geras.

Nobilium poteris de poſteritate uideri

Editus, & magni nomen habere uiri.

Aut certè pugna reputabere Martiſ alumnuſ,

Turba uti ſectis ueſtibus illa ſolet.

Quacunq; ingrederiſ, faciès aſtera notetur, 12

Et triſti antiquoſ uince rigore ſophoſ.

Ridebiſ nunquàm niſi cum conſpexeriſ urbem

Oppreſſam multis interiſſe malis.

Qui te cumq; uidet, magnarum indagine rerum

Detentòſ ſenſuſ iudicet eſſe tuoſ.

Sic tibi, quicquid ageſ ſummo tribuetur honori,

Et laudem tanta de grauitate fereſ.

Quando eriſ à quoquã cõuiua uocatuſ, & illic 13

Expleriſ ſumpto uiſcera laxa mero.

Non

GROBIANVS, SIVE

Non ego magnificis grates te dicere uerbis,
Sed tantum iubeo cum libet ire domum.
14 Antè tamen stomachum bilemque mouere uocanti
Quam uadas, ista callidus arte potes,
Multaque de dapibus, deque ipso multa querèris,
Quòd dederit lautos non satis ille cibos.
Incusa promum, quòd non bona uina bibenti
Prompserit: aut aliud quicquid habere potes,
Austero, placuisse tibi nihil, innue uultu,
Et fictas iræ præfer in ore notas.
Imò ut commoueas de moribus hospitis, atque
Crimina de illius multa parente refer.
(Quamuis cuncta iocoingas, tamen illa seuerò
Proferri uultu conuenit atque graui.)
Ille dolis lusit cunctos et fraudibus, inque,
Et rapidas illum iuuit habere manus.
Aut quæcunque placant abiturus crimina finge,
Commotumque illum denique linque domi.
85 Sed cum postridiè rursum conueneris ipsum,
Iratum tenta conciliare tibi.
Imò etiam lepidis poteris bene ludere uerbis,
Et risu culpam purificare tuam.
Obijce quòd tanta sine causa exarserit ira,
Omniaque ista ioco dicta fuisse proba.
Quid faciet? neque enim poterit damnare iocatū,
Si modò non nimium barbarus esse uolet.
Et tibi mox illa rursus placabitur hora,
Atque quod antè fuit summus amicus erit.

Vel

DE MORVM SIMPLICIT.

Vel si tu tantam non uis incurrere culpam,
Nec placet iratus fiat ut ille tibi.
Dic alium nuper tibi talia multa locutum,
Criminaq; effecti commemorasse senis.
Te tamen illius spurcis sermonibus aures
Clausisse, & dictis non habuisse fidem.
Sic tibi amicitiam per crimina ficta parabis,
Hoc equidem melius consilium esse puto.
Si quoq; nonnullo fueris decoratus honore,
Sederit aut humeris publica cura tuis. 16
Concipe te dignos animoso in pectore fastus,
Teq; uiris reliquis omnibus antè loca.
Nec te contemni prudens patiaris ab ullo,
Non ego te fatear, si patiare, uirum.
Accidit id magno (pudeat) quandoq; Magistro,
Ferret ut immensum dedecus ille domum.
Ille diu studijs animum exornarat honestis,
Iamq; uir eximius, iamq; Magister erat.
Ergò nouo patrios uult auctus honore penates
Visere, natalis tactus amore soli,
Iamq; ingressus iter lucem consecerat unam,
Fessusq; hospitium sole cadente subit.
Venit in hospitium uirgo quoq; nobilis illud,
Virgo formosis conspicienda genis.
Tempus erat coenæ, mensaq; locantur eadem,
Virgineo lateri proximus ille fuit.
Tum uerò incesit non parua superbia mentem,
Et maior cunctis ille Magister erat.

Præ

GROBIANVS, SIVE

Præ cunctis uoluit quoq; dignus honore uideri,
 Visusq; (ut uoluit) dignus honore fuit.
 Vnus erat tantos fastus qui ferre Magistri,
 Pectore non posset dissimulante diu.
 Ille ad nequicias artemq; instructus ad omnem,
 Tentat honoratum de decorare uirum.
 Omniaq; obseruat quæcunq; agit ille, dolose,
 Ut fastus animi frangere fortè queat.
 Dumq; obseruari sua nescit facta Magister,
 Admouit capiti leniter ille manum,
 Admotaq; manu gestum scalpennis habebat:
 Hinc ignominie caussa reperta fuit.
 Tunc etenim raptor tanti insidiosus honoris,
 Non expectatos hos dedit ore sonos:
 Ecquid adhuc tot sextipedes, uenerãde Magister
 (Quot nuper) toto corpore morsus, alis?
 Dic quæso unguetum nil profuit ergò, quod illas
 Contra bestiolas pharmacopola dedit?
 Dixerat hæc uultu tanquam sint uera se uero:
 Nec risu fictum prodidit esse iocum.
 Ora sed immenso confusus honesta pudore
 Mutus ad hæc subito uerba Magister erat,
 Ira pudorq; animum sic infregere tumentem,
 Et sic strauerunt nobile pectus humi,
 Ut neq; se uerbo saltem defenderet uno,
 Nec delusorem plecteret ille suum.
 Ille sit exemplo tibi, ne patiaris eadem,
 Impunè à quoquam te ratione capi.

CON.

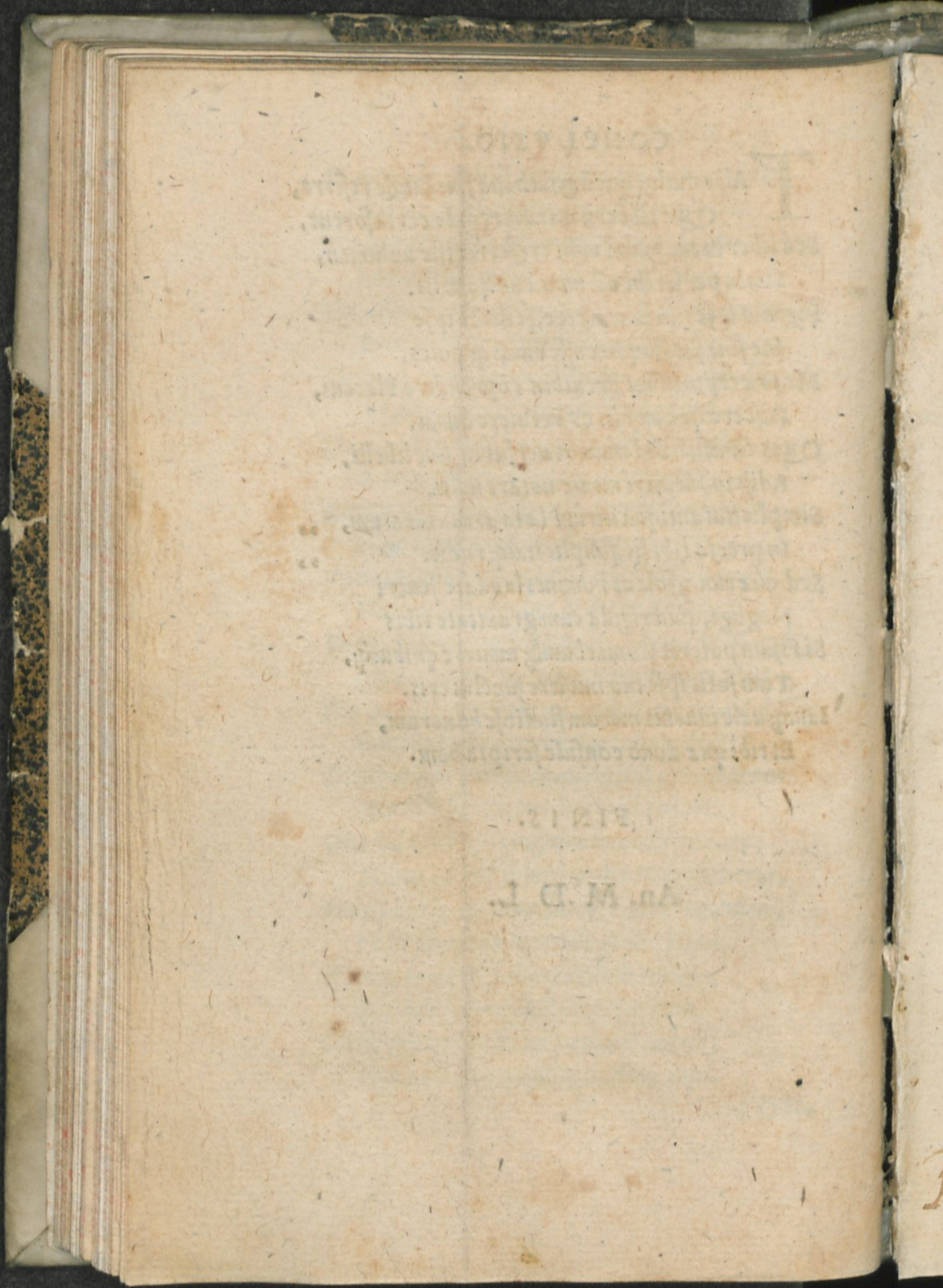
CONCLUSIO.

TAlia multa quæ gesta haud sine laude referre,
Quæ tibi ceu morum regula certa forent.
Sed liber in magnum mihi cresceret iste uolumen,
Si tibi perscribi carmine cuncta uelis.
Ingenio ipse tuo nunc utere, scilicet ipse
Me sine sat simplex esse rudisq; potes.
Me præcepta iubet breuibus cõprehendere Flaccus,
Discere quò melius & retinere queas.
Quos tamen haud multos uersus in fine libelli,
Adjicio, memori mente notare uelis.
Simplicitas antiqua uirum læta arua colentum, 22
In precio tibi sit, simplicitasq; rudis. 23
Sed quæcunq; solent homines laudare seueri
Neglige, quid rigida cum grauitate tibi?
Si risum poteris stomachumq; mouere quibusq;
Tum satis ipse tuo munere functus eris.
Iamq; uale iuuenis morum studiose bonorum,
Et tibi quæ dono consule scripta boni.

FINIS.

An. M. D. L.

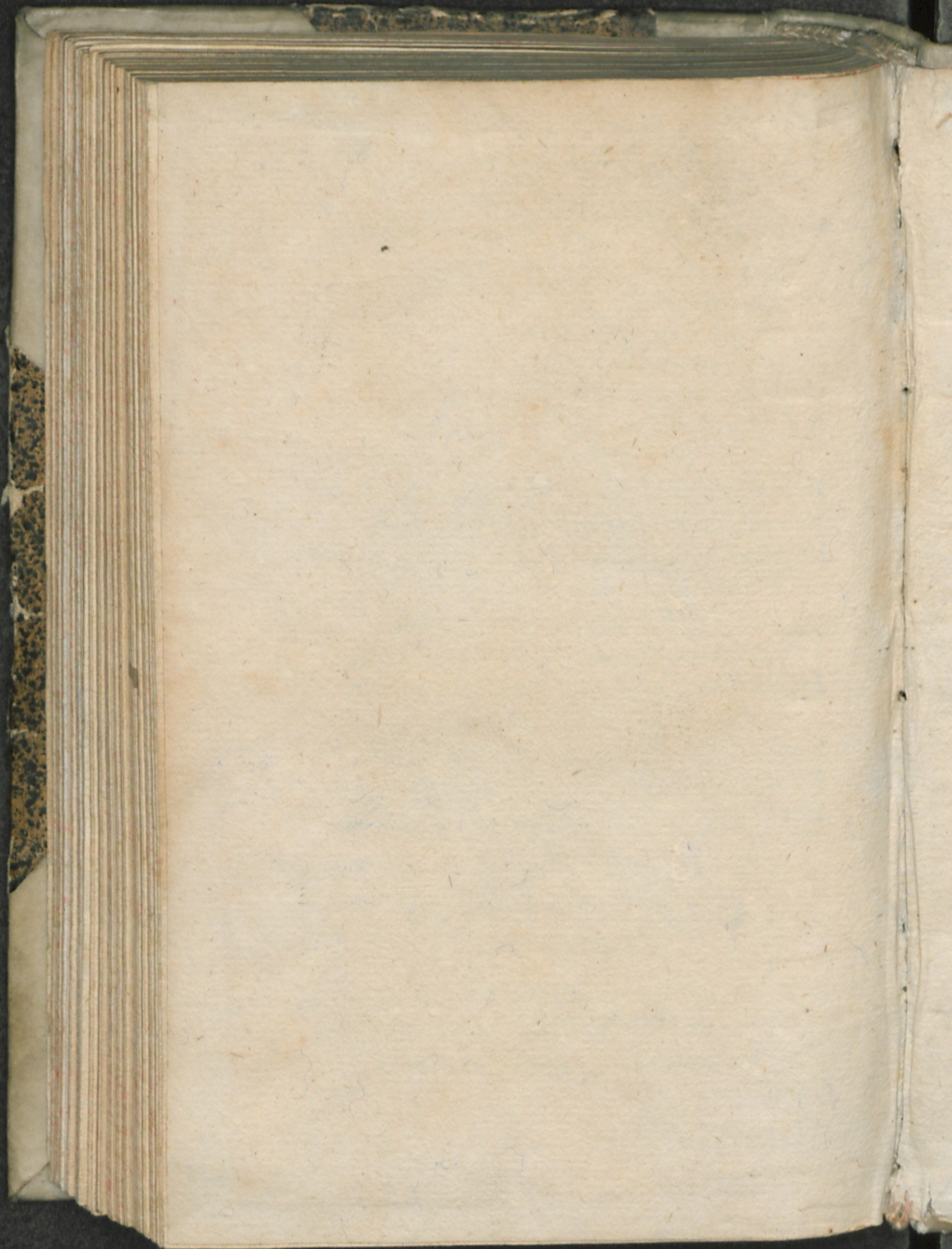

Fragment of text from the adjacent page, including characters such as 'D', 'C', 'I', and 'I'.

40 6
n, 10

ULB Halle 3
003 497 496

8*

AB 40 6
n, 10

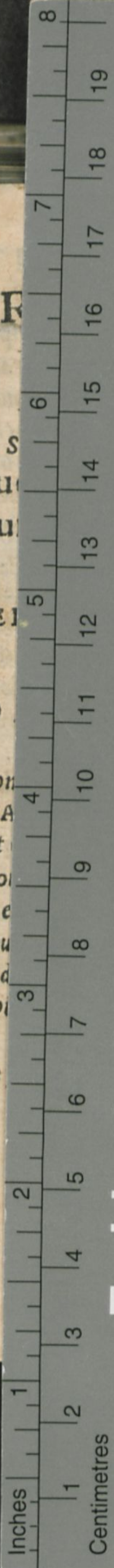

GR

RVM S
bri du
Ru

FRIDEI

IRO

Ethica con
Cedat A
Concedat
Et quon
Hic liber e
Eq; nou
Hunc, stud
Si cupi

Farbkarte #13

B.I.G.

7

